ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 150 (8.734) ◆ 1995 йил ◆ 27 декабрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ИСЛОҲОТ ҲАР БИРИМИЗНИНГ ВИЖДОН ИШИМИЗ БЎЛСИН

25 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг 1995 йил якунлари муҳокамасига тайёргарлик ва келгуси йил режаларига бағишланган кенгаш бўлиб ўтди.

Унда вазирликлар, давлат қўмиталари, концерн ва корпорациялар, идоралар, уюшма ва бирлашмалар, республика оммавий ахборот воситалари раҳбарлари қатнашди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошқарди.

Мамлакатимиз раҳбари жорий йил якунларини атрофлича таҳлил қилар экан, иқтисодий ислоҳотлар республикамиз халқ хўжалигининг барча жабҳаларига чуқур кириб бораётганини қайд этди. Халқ хўжалигининг деярли барча соҳаларида сезиларли ўзгаришлар юз бермоқда. Янги йил бўсағасида туриб ўтган давр мобайнида эришган муваффақиятларимиз омилларини теран таҳлил этмоғимиз даркор, деди Президент. Шунинг баробарида, республикамиз фуқаролари — раҳбар, олим, иқтисодчи, чорвадор, деҳқон, тадбиркор, журналист, хуллас, касб-коридан қатъи назар, ҳар бир шахс ана шу ютуқларга эришишимизда ва, умуман, мамлакатда юз бераётган ижобий ўзгаришларга йил давомида нечоғлик ҳисса қўша олгани ҳақда аввало ўзига ҳисоб бермоғи лозим. Зотан, мамлакатимизда истиқомат қилаётган ҳар бир фуқаро юрт ғамию эл ташвишини ўз тақдири билан туташ, деб ҳисобласа, бошқача айтганда, кишиларимиз ислоҳотлар, янгиланишларни виждон иши деб билиб, унинг ҳақиқий тарафдорига айлансагина машаққатлар билан эришилган муваффақиятларимизни келгуси йилда янада мустаҳкамлаш, бошлаган ижобий ишларимизни жадал олға силжитиш мумкин бўлади.

Ислом Каримов куни кеча бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси тўртинчи сессияси якунлари ҳақида тўхталди. Аввало, таъкидлаш жоизки, сессияга пухта тайёргарлик кўрилгани туфайли у уюшқоқлик билан ўтди, деди Президент. Ўзбекистон парламентининг мазкур сессиясида бир қанча ҳаётий муҳим қонун ва қарорлар қабул қилинди. Таассуфки, қабул қилинаётган қонун ва қарорларнинг мазмун-моҳиятини кишиларимизга тушунтириб бериш кўнгилдагидек бўлмаяпти. Ачинарлиси шуки, эрта-индин жойларда сессия якунларига бағишланган «тадбирбозлик» кампанияси бошланиб кетади. Эски йўриқда фикрлаш ва эскича ишлаш кўникмасидан ҳануз қутулмаган раҳбарлар сессия якунлари тўғрисида қулоч-қулоч маъруза ўқийдилар, «чора-тадбирлар» белгиланади. Аслида эса, шаҳару қишлоқларда яшаб меҳнат қилаётган заҳматкаш кишиларимиз ҳам, «тадбирбоз»ларнинг ўзи ҳам масаланинг моҳиятини тушунмай қолаверадилар. Ваҳоланки, мамлакатда амалга оширилаётган ҳар бир тадбир, қабул қилинаётган ҳар қайси ҳужжат порлоқ истиқбол сари олға юришимиз, муродимизга етишимиз йўлида нечоғлик аҳамиятга эга эканини, аввало, раҳбарлар, фаолларимиз теран ҳис этмоқлари керак.

Демократик ривожланиш йўлини тутган ҳар қандай давлатда юз берадиган муҳим воқеалар ўша мамлакатни, унинг халқини кўзлаган мақсадига — ёрқин келажагига одимма-одим яқинлаштириши ҳам, ёки аксинча, бу йўлдан мутлақо узоқлаштириб юбориши ҳам мумкин. Шундай экан, Ўзбекистон парламенти сессиясидек катта бир воқеа ўзининг муносиб баҳосини олиши, яъни, сессия ислоҳотларимизга янги ҳаво, янгича иқлим бағишлаганини, тараққиётимиз йўлида кучли туртки бўлганини аниқ мисоллар, теран шарҳлар мутахассислар билан мулоқотлар орқали кишиларимизга тушунтирмоқ жоиз.

Умуман, кириб келаётган йилда мамлакатда амалга оширилаётган янгиланишларни изчил давом эттирмоқ ва ҳар томонлама мустаҳкамламоқ зарур. Бунинг учун эса ислоҳотларнинг асл моҳиятини одамлар онгига чуқурроқ сингдириш, айниқса, уларда мулкка эгалик ҳиссини тарбиялашга алоҳида эътибор бермоқ керак.

Бу вазифалар республикамиз оммавий ахборот воситалари ходимлари зиммасига ҳам катта масъулият юклайди. Афсуски, телевидение ва радио, матбуот бу борада давр талабидан орқада қолмоқда. Ўзгаришлар жараёнини теран таҳлил қилиш, бу йўлдаги тўсиқ ва ғовларни дадиллик билан кўрсатиб бериш, уларни бартараф этишга кўмаклашиш учун республиканинг барча оммавий ахборот воситалари ўз ишини тубдан яхшилаши лозим, дея таъкидлади мамлакатимиз раҳбари.

Президент республика Молия вазирлиги, Марказий банк, «Ўзмиллийбанк», «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси ва бошқа ташкилотлар раҳбарларига жорий йил якунлари муҳокамаси ва келгуси йил режаларини белгилаб олиш бўйича тайёргарлик кўриш учун зарур топшириқлар берди.

Кенгаш қатнашчилари муҳокама этилган масалалар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Кенгашда республика Бош вазири Ў. Султонов, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари, Президентнинг матбуот котиби Мурод Муҳаммад Дўст иштирок этди.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

1996 ЙИЛНИ «АМИР ТЕМУР ЙИЛИ» ДЕБ ЭЪЛОН ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Буюк давлат арбоби Амир Темур туғилган куннинг 660 йиллиги муносабати билан мамлакатимиз жамоатчилигидан тушаётган кўплаб таклифларни инобатга олиб,

унинг давлатчиликни барпо этишдаги, фан, таълим ва маданият тараққиётидаги улкан ҳиссасини назарда тутиб,

ЮНЕСКО Бош конференциясининг 1996 йилда Амир Темурнинг 660 йиллиги жаҳон жамоатчилиги томонидан кенг нишонланиши тўғрисидаги қарорига эътиборан халқаро ва республика миқёсида тадбирлар ўтказилаётганлигини ҳисобга олиб,

Ўзбекистон фуқароларининг, ёш авлоднинг миллий ифтихор ва ватанпарварлик туйғуларини янада ривожлантириш мақсадида

1996 йил «Амир Темур йили» деб эълон қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил 26 декабрь.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА ВА ТАТЬЯНА КАРИМОВА ХОНИМГА

Бизнинг оиламиз Сизга, яқин кишиларингизга, дўстларингиз ва севикли одамларингизнинг ҳарорати билан йўғрилган байрамни хушнуд ўтказишингизни тилайди ҳамда яқинлашиб келаётган янги йил билан қутлайди.

Билл КЛИНТОН,
Америка Қўшма Штатлари Президенти
Хиллари Родхэм КЛИНТОН,
АҚШ Президенти рафиқаси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Янги йилда барча эзгуликлар ёр бўлишига тилакдошман.

Жон МЕЙЖОР, Буюк Британия Бош вазири.

Ўзбекистон ва жаҳон

ЯНГИ ДЎСТЛИК ЖАМИЯТИ

Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциациясида «Ўзбекистон — Вьетнам» дўстлик жамиятининг таъсис мажлиси бўлиб ўтди. Унда Вьетнам Социалистик Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Нгуен Ван Дак, унинг рафиқаси, Ўзбекистонда ўқиётган вьетнамлик талабалар, 11- ҳунар-техника билим юртининг ўқувчилари, жамоатчилик вакиллари иштирок этдилар.

Шу муносабат билан миллий ассоциация фойесида Вьетнам халқи ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилувчи китоблар кўргазмаси ташкил қилинди, ушбу мамлакат тўғрисида видеофильм намойиш этилди.

Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциацияси раисининг ўринбосари Н.И.Иброҳимова йиғилишни очар экан, «Ўзбекистон — Вьетнам» дўстлик жамиятининг ташкил этилиши турли мавзулардаги кўргазмалар ўтказиш, Ўзбекистонда Вьетнам кунларини ташкил қилиш, делегациялар алмашиш борасида муҳим омил бўлажагини таъкидлади.

Сўнг «Ўзбекистон — Вьетнам» жамияти президенти, таниқли ёзувчи Худойберди Тўхтабоев А.Қаҳҳор, Ў.Умарбеков, Л.Маҳмудов асарларининг илгари Вьетнамда чоп этилгани, хусусан бундан буён ҳам аввалги хайрли анъаналарни давом эттириб ҳамкорликда ишлаб маданий, маърифий, ижтимоий соҳаларда алоқаларни ривожлантиришнинг вақти келганлиги тўғрисида тўхталиб ўтди. Шунингдек, янги жамиятнинг вице-президентлари М.Тўлаганова, Э.Ғуломовлар ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Вьетнамнинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Нгуен Ван Дак ҳам сўзга чиқиб, бўлғуси алоқаларнинг истиқболлари хусусида тўхталди ҳамда йиғилганларни ва бутун ўзбек халқини кириб келаётган Янги йил байрами билан муборакбод этди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Биринчи саҳифадан сўз

ТАРАҚҚИЁТ ПОЙДЕВОРИ

Эски йил янгиси билан юз кўришиш тараддудида турган кунларда босиб ўтилган йўлга назар ташлаш, натижаларни сарҳисоб қилиш лозим ва даркор. Бу нафақат хайрлашаётган йил таҳлили, кўпроқ янги режаларни, тараққиёт уфқларини аниқлаб олиш учун муҳимдир.

Шу жиҳатдан баҳолаганда, 1995 йил Президентимиз Ислом Каримов Олий Мажлиснинг тўртинчи сессиясида сўзлаган нутқида таъкидлаганидек, навқирон давлатимизнинг тўрт йиллик тарихида энг самарали, энг мазмунли бўлди. У кўзлаган мақсадларимизга эришиш ва туб ислоҳотлар вазифаларини амалга ошириш учун мустаҳкам пойдевор яратди. Бозор иқтисодиётига ўтиш даврининг мураккабликлари, мушкулликлари ҳамон ҳис этилиб турган бугунги кунда бундай умидбахш хулосалар чиқариш учун бизда қандай асослар бор?

1995 йилги энг салмоқли натижалардан бири миллий валютамиз — сўмнинг бели бақувват бўлиб бораётганидир. Иқтисодий қонуниятлар пул қадрсизланишини тизгинламасдан энг пухта ўйланган режаларни ҳам амалга ошириб бўлмаслигидан далолат беради. Миллий валюта барқарор бўлмас экан, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, замонавий техника билан қуроллантириш, илғор технологияларни жорий этиш учун сармоя қўйишни бесамара қилиб қўяди. Чунки, кечаги салмоқли маблағнинг эртага қадри тушиб, хазондек совурилади. Инфляция суръатлари юқори бўлганда худди шу сабабли унумли меҳнат қилиш, кўпроқ даромад, фойда олишга рағбат ҳам таъсирчан бўлмайди.

Сўмнинг амалда ички конвертацияланиши, яъни жаҳонда ўта нуфузли валюталарга эркин айирбошланиши таъминланиши бунинг далолатидир. Эндиликда тадбиркорлар, тижоратчилар, умуман ҳамманинг «хуфиёна бозор»да АҚШ доллари ёки немис маркаси қидириб юришига ҳожат қолмади. Эркин муомаладаги валюта алмаштиришда барча чеклашлар ҳам бекор қилинди. Бу йил Валюта биржасида 1,5 миллиарддан кўпроқ АҚШ доллари сотилди. Бошқача қилиб айтадиган бўлсак, бутун 1994 йилда биржада сотилган валюта миқдори бу йил бир ойнинг ўзида айирбошлаб берилмоқда.

Яқин кунларда муносиб, фаровон турмуш кечиришга ишонч ёш давлатимизнинг ёнилғи-энергетика ва ғалла мустақиллигини таъминлашда залворли натижаларга эришилаётганлиги билан тобора ортиб боряпти. Қоровулбозорда улкан нефтни қайта ишлаш заводининг ишга туширилиши ҳақиқатан ҳам минг булоқ бўлиб отилиб чиқаётган «қора олтин»имизни ғоят сифатли бензин, дизель ёнилғиси, мойга айлантириб, ўз эҳтиёжимизни қондирибгина қолмасдан, бошқа мамлакатларга экспорт қилиш имкониятини яратишга ҳам умид туғдиряпти.

Ғаллазорларнинг кенгайтирилиши, дон экинлари ҳосилдорлигининг оширилиши давлатимизнинг озиқ-овқат маҳсулотларининг бу энг муҳим турига қарамлиқдан халос бўлишини жуда яқинлаштирди. 1996 йил, Олий Мажлис тўртинчи сессиясида алоҳида уқтирилганидек, бу масалада ҳал қилувчи йил бўлиши керак.

Дон хирмонимизнинг юксалиши ҳаётимизда нақадар катта ўзгаришларга олиб келаётганлигини бир назардан ўтказайлик. Юртимизда хорижнинг энг мукаммал машина-ускуналари билан жиҳозланган кичик нон корхоналари кенг шохобчасининг таркиб топаётганлиги дастурхонимиз бўрсилдоқ, жуда сифатли нонга сероб бўлишига олиб келяпти. Ғаллазорларнинг кенгайиши чорвамизни ҳам тўқ қилмоқда. Яқиндагина соатлаб навбат пойлаб давлат дўконидан, худо билсин, қачон музлатилган 2 килограмм қоқ суяк гўшт олиш қанчадан-қанча фуқароларимиз учун нақ маъмурчиликнинг ўзгинаси эмасмиди? Биз ғалла мустақиллиги билан бир қаторда, давлатимиз раҳбари айтганидек, гўшт, сут мустақиллигини ҳам таъминлаяпмиз.

Бугунги кунда кўзга ярқ этиб ташланмаётган, лекин жуда чуқур рўй бераётган иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришлар эртанги тараққиётимизнинг таянч устунларидир. Навоийдаги амалда чиқитлардан тилла эритиб оладиган корхона, Асакадаги ва Хоразмдаги автомобиль заводлари, Олмалиқ кон-металлургия комбинатидаги янги қувватлар бу юрт хазинасини тўлдирадиган бойлик, замонавий маҳсулотгина эмас. Биз АҚШ, Германия, Япония, Жанубий Корея, бошқа тараққий этган мамлакатлар билан ҳамкорликда жаҳон бозорига дадил қадам қўймоқдамиз. «Ўзбекистонда тайёрланган» тамғасини дунёга танитмоқдамиз.

Бошқа жуда кўп корхоналарда ҳам, минг афсуски анча сусткашлик билан бўлсада, бугунги кун илм фан ютуқларига асосланган қўшма корхоналар кўпайиб боряпти. Уларнинг тўла қувват билан иш бошлаши истеъмол бозоримизни юқори сифатли, зарур маҳсулотлар, буюмлар, моллар билан тўлдириб, яъни эҳтиёжларимизни тўлароқ қондириб қолмасдан экспорт имкониятларимизни ҳам кенгайтиради. Халқаро меҳнат тақсимоти амалда ўта такомил топган ҳозирги пайтда ҳамма нарсани ўзимизда ишлаб чиқаришнинг иложи йўқ. Аслида бунга ҳожат ҳам йўқ. Шундай экан четдан бирор нарса сотиб олиш учун биз ҳам четга мол чиқаришимиз шарт. Қани энди бу фақатгина рақобатбардош маҳсулотгина эмас, Улуғбек, Беруний авлодларининг илм-фан соҳасидаги янгиликлари, халқаро таъриф билан айтганда «ноу-хау»лар бўлса!

Давлатимизда ана шундай ноёб салоҳият эгалари кўплиги шак-шубҳасиздир. Ҳозирги ўтиш даврида олимлар, мутахассислар ўз истеъдодларини тўла намоён қилишлари учун ҳамма шароитларни яратиб бериш энг муҳим вазифалардан бири ҳисобланади.

Шунинг учун ҳам Ислом Каримовнинг сессиядаги нутқида илм-фан, маърифатни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилди. Маориф, соғлиқни сақлаш, маданият равнақи учун қайғуриш давлат идораларининг ҳам, тадбиркорлик тузилмалари ва жамоат ташкилотларининг ҳам муҳим вазифаси эканлиги яна бир бор ёдга солинди.

Олий Мажлиснинг тўртинчи сессиясида аҳоли таркибида ҳақиқий мулк эгалари сонини кўпайтириш ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий барқарорликнинг муҳим омили эканлигига алоҳида урғу берилди. Ўнлаб йиллар давомида онг-онгимизга сингиб кетган боқимандачилик вабосидан қутилиш, ҳар бир фуқарода ташаббускорлик, масъулиятни ўз зиммасига олиш хислатларини шакллантириш осон кечмайдиган жараёндир. Лекин юртимиз аҳолиси учун ҳунармандчилик, тижорат авлодлардан авлодларга ўтиб келган ҳунар. Ҳозир мустақил давлатимизда ота-боболаримиздан мерос қолган тадбиркорлик тез ва кенг тараққий топишига ҳамма ҳуқуқий шарт-шароитлар муҳайё. Юрт равнақини ўйлаган ҳар бир ватанпарвар иқтисодий сиёсатимизнинг бу асосий йўналишида белгиланган режалар рўёбга чиқиши учун шахсан жон куйдириши керак.

Катта-катта корхоналар, хўжаликлар мавжуд бўлган бизнинг шароитда акция, яъни ота-боболаримиз тили билан айтганда пайга эгалик қилиш мулкдорликнинг бугунги дунёда кенг тарқалган воситасидир. Таассуфки, ҳали акциялар чиқаришда ҳам, қимматли қоғозлар бозорини шакллантиришда ҳам ижобий мисоллардан муаммолар мўлроқ. Аҳолининг анчагина қисми қимматли қоғоз сотиб олиш орқали нафақат шахсий маблағини пул қадрсизланишидан сақлаш, балки бойлигига бойлик қўшишнинг ишончли кафолати эканлигини ҳали тушуниб етганича йўқ. Бунда Президентимиз жуда адолатли танқид қилганларидек, биз — оммавий ахборот воситалари ходимларининг ҳам айби бор. Телевидение ва радио, матбуотда иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, бу йўлдаги жиддий тўсиқлар чуқур очиб берилмаяпти. Журналистларда малака ва маҳорат етишмаслиги учун рўй бераётган ўзгаришлар саёз, баъзан эса чалкаш ёритилмоқда. Бундан тегишли хулосалар чиқарадиган вақт келди.

Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш давлатимизда ижтимоий адолат тамойилларига қатъий амал этилишининг ёрқин ифодаси бўлди. Бунда энг муҳими, фикримизча, аҳолининг ўта қадрсизланиб кетган пул маблағларини қайтариб беришдан ҳам уларнинг давлатга, ўзларининг мустақил давлатига ишончининг тикланишидир.

Олий Мажлис сессиясида эшик қоқаётган Янги йилимизнинг истиқбол режалари белгилаб олинди.

Бу — туб иқтисодий ислоҳотларни изчил давом эттириш, маънавиятни тиклаш, адолатли, ҳуқуқий давлат, фуқаролар жамиятини барпо этиш йўлидир. Кўзланган марралар эгалланиши, режалар рўёбга чиқиши учун янада астойдил, ташаббускорона, омилкорлик билан ишлаш талаб этилади. Зеро, бунёдкорлик меҳнатигина фаровон ҳаёт асоси, тараққиёт пойдевори бўла олади.

Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ФАРОВОН ТУРМУШ УЧУН

Президентимиз Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг IV сессиясида сўзлаган нутқи барча юртдошларимиз қатори тошкентликлар қалбида ҳам катта акс садо уйғотди. Бу—тушунарли албатта. Чунки юртбошимиз ўз нутқида ўтаётган жорий йил давлатимизнинг тўрт йиллик тарихида энг самарали, мазмунли йил бўлганлигини, халқимизнинг турмуш шароити барқарорланиши бошланган, ҳуқуқий давлатнинг демократик принциплари мустаҳкамланган йил сифатида ёдимизда сақланишини алоҳида таъкидлаб иқтисодий ислоҳотлар халқ хўжалигининг барча жабҳаларига чуқур кириб бораётганлигини қайд этди.

«Тошкент оқшоми» таҳририятига шу кунларда келаётган мактубларда унинг муаллифлари юртбошимизнинг сессиядаги ушбу нутқи уларнинг амалий ишларида ҳақиқий дастурламал бўлишини, кириб келаётган Янги йилда мамлакатимизда ҳаётимиздаги бу янгиланишларни изчиллик билан давом эттириш ниятида эканликларини изҳор этганлар. Қуйидаги мактублар ана шу фикримиз далилидир.

Равшан ОЛИМЖОНОВ, «Тоштажрибатаъмир» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятининг раиси:

— Ўтиб бораётган йилимиз бизнинг жамоамизда ҳам ўз изини қолдирди. Энг аввало корхонамизнинг 65 йиллик юбилейини катта тантана билан нишонладик. Ишлаб чиқаришдаги эришган ютуқларимиз юбилей совғаси бўлди. Ҳиссадорлик жамиятига ўтиб ишлай бошлаганимиздан буён бешта қўшма, кичик корхоналар ҳамда фирмалар ташкил этилди. Улар республикамиздаги корхона ва ташкилотлар билан ҳамкорлик қилибгина қолмай, балки Ҳамдўстлик давлатлари билан ҳам алоқа боғлашган. «Ўзолтойдизельсервис» Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси Россия Федерациясидаги тадбиркорлар билан иш олиб боради. «Прецизион», «Агрегатсервис» қўшма корхоналари ҳам дуруст ишлашмоқда.

«Фикр», «Пресс», «Таъмир қурилиши» фирмаларининг ўз дастурлари бор. Уларнинг самарали саъй-ҳаракатлари туфайли бу йил халқ истеъмоли буюмларидан 30 хилини ишлаб чиқардик. Бажарилган ишларнинг умумий ҳажми 130 миллион сўмга яқиндир.

Куни кеча бўлиб ўтган биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессиясида юртбошимиз ўз маърузаларида ҳозирги кунда иш олиб бораётган ҳиссадорлик жамиятларининг бугуни ва эртаси, ҳиссадорларга дивидендларнинг одилона тўланиши ва бошқа масалаларга чуқур тўхталганликлари алоҳида аҳамиятга эгадир.

Шундан хулоса чиқариб, биз ҳам ўз ҳиссадорларимизга қимматбаҳо қоғозлар, акциялари учун дивидендлар бера бошлаймиз.

Абдурашид ВАҲОБОВ, «Абдурашид» хусусий корхонасининг раҳбари:

— Ижтимоий ҳимоя борасида биз мулкдорларнинг имкониятлари бошқа ташкилотларга нисбатан ўзгача бўлади. Бу борада фақат бугун ёки эртага эмас, доимо ўйлашимиз, қўлимиздан келса ёрдамимизни аямаслигимиз керак. Ҳаммага маълумки ҳозирги кунларда хайрия ойлиги давом этмоқда. Лекин биз жамоа аъзолари ўз имкониятларимиздан келиб чиқиб, фақат бу ойликда эмас, бошқа кунларда ҳам ёрдамимизни аямаяпмиз. Масалан, йил давомида Яккасарой туманидаги 3 та мактаб ва 2 та боғчани қайта таъмирлаш, кеpакли анжомлар билан таъминлаш мақсадида 500 минг сўм сарф қилдик. Аҳолининг талаб ва таклифлари асосида ишлаб чиқарадиган ғишт маҳсулотимиздан имтиёзли равишда ажратиб, уйларига элтиб беришни йўлга қўйяпмиз. Айни вақтда ғишт, суюқ шиша ва елим маҳсулотини сифатли ишлаб чиқариб, халқ талабини қондиришга ҳаракат қилаяпмиз.

Озода УСМОНОВА, уй бекаси:

— Кириб келаётган Янги йил олдидан аҳолига бундан зиёд совға бўлмаса керак. Чунки Ўзбекистон Республикаси Президентининг куни кеча эълон қилинган «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармони кўпчилик қатори мени ҳам ғоят мамнун этди 1987 йилда катта ўғлимиз Илҳомжонга болаларни суғурта қилиш тартиби бўйича бироз пул жамғариб, омонат варақаси очдирган эдик. Орадан йиллар ўтиб қанча ўзгаришлар рўй берди. Ҳатто ушбу жамғармамиздан умидимизни узиб қўйган эдик. Лекин жамғармамиз яна тикланадиган бўлганини эшитиб жуда севиндик. Ҳозирги шароитда бундай имконият фақат бизнинг мустақил юртимизда мавжуд, холос. Бу ҳам бўлса истиқлол шарофатидир.

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Фарғонада Германиянинг машҳур «Саламандер» фирмаси билан ҳамкорликда пойабзал ишлаб чиқаришга ихтисослашган «Ўзсаламандер» қўшма корхонаси иш бошлади.

❑ Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тошкентдаги ваколатхонасида Ўзбекистонда халқаро ҳамжамиятнинг 50 йиллигига бағишлаб ўтказилган халқ амалий санъати кўргазмаси ғолибларига мукофотлар топширилди.

❑ Бухоро вилоятининг Қоровулбозор туманида бунёд этилаётган нефтни қайта ишлаш заводида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков бошчилигида республика қароргоҳининг навбатдаги йиғилиши бўлди. Унда келгуси йилда бу корхона қурилишини янада жадаллаштириш чора-тадбирлари белгиланди.

❑ Ўтган куни Тошкентдаги «Баҳор» концерт залида «Саодат» журналининг 70 йиллигига бағишланган тантаналар бўлиб ўтди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Россияда парламентнинг қуйи палатаси — Давлат думасига сайловлар тугаши биланоқ 1996 йил 16 июнда ўтказиладиган президент сайловлари кампанияси авжига чиқди. Ҳозирнинг ўзида Марказий сайлов комиссияси Президент Борис Ельцин, собиқ вице-президент Александр Руцкой ҳамда Красноярск шаҳридаги йирик корхоналардан бирининг директори Петр Романовни президентликка номзод қилиб кўрсатиш истагида бўлган учта ташаббускор гуруҳни рўйхатга олди.

❑ Якшанба куни Қозоғистонда мамлакат парламентининг қуйи палатаси — Межлисга такрорий сайловлар ўтказилгандан сўнг ундаги 67 депутатдан 65 таси сайланди.

❑ Молдова таркибидаги ўз-ўзини Днестрбўйи республикаси деб эълон қилган мухториятда якшанба куни ўтказилган референдумда бу ҳудудда яшовчиларнинг аксарият кўпчилиги ушбу республикани Ҳамдўстликка мустақил равишда аъзо бўлишини ёқлаб овоз бердилар. Лекин Молдова маъмурлари референдум натижаларини ноқонуний, деб баҳоладилар.

❑ Ҳукмрон «Арманистон умуммиллий ҳаракати» партияси ўз қурултойида 1996 йил сентябрда ўтказиладиган президент сайловларига ҳозирги давлат раҳбари Левон Тер-Петросяннинг номзодини кўрсатди.

❑ Москвада жаҳон киносининг 100 йиллигига бағишлаб Ҳамдўстликка аъзо бўлган 12 давлат кинематографчиларининг учрашуви бўлиб ўтди. Унинг қатнашчилари кино соҳасида ўзаро ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги аҳдномани имзоладилар.

ХОРИЖДА

❑ Якшанба куни Туркияда бўлиб ўтган муддатидан илгари парламент сайловларида Нежметтин Эрбаканнинг ислом партияси ғолиб чиққанлиги сабабли Бош вазир Тансу Чиллер хонимнинг ҳукумати тўла таркибда истеъфога чиқди. Лекин Туркия Президенти Сулаймон Демирэл янги ҳукумат тузилгунга қадар Тансу Чиллердан ўз вазифасини давом эттириб туришни илтимос қилди.

❑ Рене Преваль Гаитининг президенти этиб сайланганлиги расмий равишда эълон қилинди. 17 декабрь куни бўлиб ўтган сайловларда у сайловда иштирок этганларнинг 87,9 фоиз овозини олишга муваффақ бўлди.

❑ Бугун Америка Қўшма Штатларида ярим йиллик танаффусдан сўнг Сурия-Исроил музокараларининг янги босқичи бошланади.

❑ Ўтган шанба куни Ҳиндистон Харьяма штатидаги Даввали шаҳрида мактаб ўқувчиларининг анъанавий байрами пайтида чиққан ёнғин оқибатида ҳалок бўлган 400 дан ортиқ киши дафн этилди. Маъмурлар Ҳиндистон тарихида бу йилги энг катта ушбу фожеа қурбонларининг умумий сони 1000 кишига етиши мумкин, деб ҳисобламоқдалар.

❑ Россиянинг «Новгородец» балиқ овлаш кемаси кучли шторм оқибатида кеча Норвегия денгизида чўкиб кетди. Ундаги 28 балиқчидан ҳозиргача 15 тасини қутқариб олишга муваффақ бўлинди.

БОЛАЖОНЛАР ҚУВОНЧИ

Барча ерда бўлгани каби, Й.Охунбобоев номли Ёш томошабинлар театри, Тошкенбой Эгамбердиев номли Тошкент Давлат цирки ва бошқа санъат кошоналари шу кунларда айниқса болалар билан гавжум. Қорбобо, Қорқиз кичкинтойлар хизматида. Шунингдек Янги йил базмига, Яккасарой тумани маданият масканларининг санъаткорлари ҳам ўз концерт дастурлари билан қатнашмоқдалар. Чунончи, декабрь ойининг сўнгги кунларида Тўқимачилар маданият саройида А.Авлоний номли маданият уйининг Шамсиддин Қодиров раҳбарлигидаги дастаси хонанда ва созандалари болаларга аталган концерт дастурини намойиш этдилар.

Нодир Икромов ҳамда Бахтиёр Абдураҳмоновлар ижро этишган болаларбоп қўшиқлар тингловчиларга манзур бўлди. Шуҳрат Содиқов раҳбарлигидаги мусиқачилар ижро этган рақс куйларига болалар маза қилиб ўйинга тушдилар.

Шунингдек хайрли ишлардан яна бири тумандаги «Табассум» қаҳвахонасида ўтказилди. Бу ерда туман ҳокимлиги томонидан ажратилган совғалар ногирон болаларга топширилди. Сўнг эса маданият уйи ҳаваскорлари ижросида концерт дастури намойиш этилди.

Абдулла ТОЛИПОВ.

Кўча тасодифлари

«ДИҚҚАТ, ПИЁДА» ТАДБИРИ

Тошкент шаҳрида бир неча марта «Пиёда» ойлиги ўтказилган эди. Бу тадбир ўтган вақт ичида ўзининг ижобий натижаларини кўрсатди. Шунинг учун бундай тадбир шаҳримизда 25 декабрдан 31 декабргача давом этади. Зеро, пиёдаларнинг йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилмасликлари натижасида ҳар хил кўнгилсиз ҳодисалар юз бермоқда. Мисолларга мурожаат қиламиз: 22 декабрь куни «Самарқанд» автостанцияси қаршисида «Лиаз-696» русумли, давлат рақами 27-64 ТНБ бўлган автобус пиёдани уриб юборди. Натижада 1967 йилда туғилган пиёда Д.Каримова тан жароҳати олди ва «Тез ёрдам» клиникасига ётқизилди. Шу куни М.Улуғбек туманидаги Гулсанам кўчасида 211-мактаб қаршисида транспорт воситаси пиёдани уриб юборди. Натижада 4-синф ўқувчиси 11 ёшли пиёда В.Ким тан жароҳати олди ва 14-шаҳар касалхонасига ётқизилди.

Акмал Икромов туманидаги Уйғур кўчаси, 521-уй қаршисида РАФ-2203 русумли, давлат рақами 30-75 ТНП бўлган транспорт воситаси ҳайдовчиси Т.Қодиров ҳам пиёдани уриб юборди. Натижада тан жароҳати олган пиёда Ш.Дадабоева 1-шаҳар касалхонасига ётқизилди.

Бундай йўл-транспорт ҳодисалари рўй бермаслиги учун йўл ҳаракати қоидаларига қатъий риоя қилиш зарур. Ўйлаймизки, ҳамшаҳарларимиз буни унутмайдилар.

Шуҳрат НУҒМОНОВ,
Тошкент шаҳар ДАН бошқармаси нозири.

Ҳамкорлик уфқлари

КОРЕЯДА МАЛАКА ОШИРИШМОҚДА

Бозор иқтисодиётининг ҳозирги босқичида фуқароларнинг чет элда меҳнат фаолияти кўрсатиш ҳуқуқларини рўёбга чиқариш, у ердаги илғор ва замонавий ишлаб чиқариш жараёнлари, техника ва технологияни ўзлаштириш ҳамда ана шундай мутахассисларга эга бўлиш энг долзарб масалалардан биридир.

Бу борада республика меҳнат вазирлиги меҳнат ва халқаро алоқалар бошқармасида кўпгина хайрли ишлар амалга оширилмоқда.

— Жанубий Корея билан вазирлигимизнинг тузган шартномасига кўра, — дейди бошқарма бошлиғи Саидкомил Саидназирхонов. — 1995 йил учун жами 1000 нафар фуқаро ёшларимизни ҳунар ўргангани, малака оширгани, тажриба алмашгани Жанубий Кореяга юборишимиз керак. Айни чоқда бу тадбир республикамиздаги бозор иқтисодиёти муносабати билан пайдо бўлган ва бўлаётган ишсизлик муаммоларини ҳам бироз енгиллаштиради. Хабарингиз бор, ҳар бир фуқаронинг чет элда ишлаш истагини қондириш, уларга шарт-шароитлар яратиб бериш дунёвий алоқаларимизни мустаҳкамлайди. Жанубий Корея ҳам бугунги кунда тараққий этиб келаётган мамлакатлар сирасига киради. Илғор технологиялари, техник базалари бошқа давлатларникидан кам эмас. Мақсадимиз — республикамизнинг вилоятларида яшаётган, завод ва фабрикаларда ишлаш истаги кучли бўлган ёшларни янги касбларга ўргатиш, қолаверса, малакаларини оширишдир. Ёшларни бугундан малакали қилиб тайёрлашимиз ҳаёт заруратидир. Шундай йигит-қизлардан ҳозирча 600-700 нафари Жанубий Кореяда меҳнат қилишмоқда.

— Республикамиздан ишлаш истагида борган ҳамюртларимиз асосан қаерда, қайси ишлаб чиқариш корхоналарида ишлашади?

— Аввало шуни айтиш керакки, бизда махсус тартиб асосида гуруҳлар йиғилмоқда. Яъни Жанубий Кореяда ишлаш истагини билдирган фуқаро (20 ёшдан 35 ёшгача бўлган) жойлардаги туман бандлик хизматлари ёки меҳнат бўлимларига мурожаат қилиб, рўйхатларида қайд этиладилар. Сўнгра йиғилган гуруҳ бўйича ўқув ташкил этилади. Яъни 1-2 ойлик қисқа курсларда корейс тилини, урф-одатларини ўрганадилар. (Бу вақтда уларнинг ҳужжатлари Жанубий Кореяга юборилган бўлади). У томондан «виза», яъни «чақирув» келгач, яна гуруҳ йиғилади-да, сафарга тайёрланади. Ким қаерда, қайси ишлаб чиқариш корхонасида ишлашини ҳам иш берувчилар, яъни кореяликлар белгилайди. Ҳамюртларимизни асосан пойабзал, тўқувчилик, тикувчилик, машинасозлик ва шунга ўхшаш кўпгина завод ва фабрикаларига таклиф қилишади. Бу корхоналар ичида давлат йўналишидаги, хусусий фирма ва корпорациялар ҳам бор. Маошлари ҳам бажариладиган ишнинг ҳажмига қараб белгиланади. Албатта доллар ҳисобида. Иш берувчилар, яъни кореяликлар ҳамюртларимиз учун зарур шарт-шароитларни имкон қадар яратиб қўйишган. Мисол учун, ётоқхоналар етарли, ҳар куни бепул уч маҳал овқат ва бошқа имтиёзлар. Булардан ташқари бизнинг вакилларимиз юртимиздан борувчиларни кутиб олиш билан кифояланиб қолмай, балки ҳамюртларимизнинг ҳар бир муаммолари устида ишлашади, зарур чора ва тадбирларни кўришади. Хуллас, борган фуқароларимиз керакли ёрдамларни олишади. Ҳафтанинг ҳар якшанба куни дам олиш куни ҳисобланади. Фақат Сеул эмас, бошқа шаҳарларда ҳам ишлашади. Дарвоқе, бир йилга мўлжаллаб тузилган шартнома бўйича ишлашади-да, хоҳлашса, бу шартнома муддатларини чўзишлари ҳам мумкин. Муҳими, фуқароларимиз чет эл технологиясини бориб кўрадилар, ўзлари бошқарадилар, кейинчалик ватанларига қайтиб келиб, ҳамюртларига ўргатадилар, балки кичик корхоналар очишга салмоқли улушларини қўшадилар.

— Эшитишимизча, Жанубий Кореяда нафақат ўзбекистонликлар, балки бошқа миллат вакиллари ҳам меҳнат қилишар экан...

— Албатта, филиппинликлар, бангладешликлар, ҳиндистонликлар, сингапурликлар, хитойликлар ҳам биз ўзбеклар билан бақамти ишлашмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, улар ўзаро рақобат асосида ишлашмоқда. Корея Республикасининг Ўзбекистондаги элчиси жаноб Се Ген Инининг алоҳида қайд этишича, ҳамюртларимиз ўзларининг одоб ва ахлоқлари, самимийлик ва меҳнатсеварликлари билан бошқаларга намуна бўлаётган эканлар. Шундан бўлса керак жаноб Се Ген И келгуси 1996 йил учун Ўзбекистондан ишлаш истагида келадиган талабгорлар сонини оширишга ваъда берди.

— Фуқароларни чет элга юборишнинг сарф-харажатлари ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Фуқаролар учун йўл кира ҳақлари ва бошқа харажатлар бепул. Бу маблағлар вазирлигимиз томонидан қопланади. Аммо фуқаронинг таътилга (агар зарурат туғилса) ёки муддат тугагач ватанга қайтиш муаммоси туғилганда сарф-харажатлар у ердан олган маошлари ҳисобига амалга оширилади. Асосий мақсадимиз — ёшларимизни чет элда ишлаб, малакаларини оширишга, керагича даромад топишларига, қолаверса, шу йўл орқали шахсий эҳтиёжларини қондиришга кўмаклашишдан иборат. Ўйлаймизки, ҳамюртларимиз ҳалол ва виждонан меҳнатлари билан мустақил юртимизнинг обрўсини ёйишга, фаолиятини кенгайтиришга салмоқли ҳиссаларини қўшадилар.

Зоир ТУРСУНОВ.

Тадбиркорларнинг сиртқи мактаби

ФИРМАНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Фирмани тузишнинг ташкилий қоидалари унинг мақсади ва стратегияси билан аниқланади. Фирманинг мақсади унинг келажакда исталган ҳолатидир, у аниқлангандан сўнг фирманинг ҳаракат йўналишларини ўзида мужассамлаштирган сиёсат ишлаб чиқилади.

Фирмани ташкил этиш мақсадлари эришишига қуйидаги омиллар, яъни танланган стратегия, у танлаган ташкилий тизими ва қандай ҳаракат қилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Шунинг учун бозор иқтисодиёти шароитида фаолият кўрсатаётган ёки янги ташкил этилаётган фирма раҳбарлари энг биринчи навбатда ишлаб чиқаришни ташкил этиш, ички режани аниқлаб олиши лозим.

Ҳар қандай корхона иқтисодиётда самарали ҳаракат қилиши, ўзининг олдига қўйган мақсадларига эришиши учун мустаҳкам ички алоқалар зарурдир. Бунинг учун эса фирма аввало ўзининг тизимини ва бошқариш идораларини таъминлаши керак. Хўш, аввало ташкил этиш тушунчасининг мазмуни нимадан иборат? Фирмани ишлаб чиқариш жиҳатидан ташкил этиш қуйидагиларни ўз ичига олади: 1. Мақсад ва вазифаларни аниқлаш (фирма қандай маҳсулотларни ва хизматлар турини қандай мақсад учун ишлаб чиқаради): 2. Иш турини аниқлаш мақсадида вазифаларни гуруҳларга бўлиш (ишлаб чиқариш, молия операциялари, тижорат, илмий-тадқиқот ишлари ва ҳоказо): 3. Тегишли бўлимларда меҳнат турларини гуруҳларга бўлиш (I-цех, 2-цех, 3-цех ва ҳоказо), 4. Ваколатларни бериш, жавобгарликни тақсимлаш ва бошқаришдаги даражалар сонини аниқлаш (нима иш, қандай ҳажмда қилиш ва бажарилган иш учун ким олдида ҳисобот бериш керак): 5. Корхонада мақсадга эришиш учун ходимларни рағбатлантиришга ундайдиган муҳитни вужудга келтириш: 6. Иш фаолиятини назорат қилиш ва мувофиқлаштиришни таъминлайдиган муҳитни ташкил этиш.

Юқорида зикр этилганлар фирма ишлаб чиқаришини ташкил этишнинг асосий омиллари бўлиб ҳисобланади. Биз биламизки режалаштириш бошқаришнинг асосий вазифаларидан бири бўлиб ҳисобланади. Бу ерда режалаштириш бутун халқ хўжалиги миқёсида эмас, балки айрим олинган фирма, корхона ишлаб чиқариш фаолияти даражасида қаралиши керак. Фирма фаолиятини режалаштиришдан мақсад қуйидагилардан иборат: корхона ҳаракат қиладиган муҳитнинг ўзгарувчанлиги, бозордан келиб чиққан ҳолда вазифаларни аниқлаш ва корхонани иқтисодий дастаклар ёрдамида ҳаракат қилишини таъминлаш ва назоратни енгиллаштиришдир. Режалаштириш фирманинг ҳамма даражаларини қамраб олади. Қисқа муддатли, ўрта муддатли ва узоқ муддатли режалар тизими режалаштириш натижаси бўлиб ҳисобланади. Узоқ муддатли режалаштириш жараёнида фирманинг умумий мақсадлари ва стратегияси аниқланади. Ўрта муддатли режалаштиришнинг асосий вазифаси — белгиланган мақсадларга эришиш воситаларини аниқлашдир. Унда умумий ходимлар, умумий молиявий сиёсат режалари акс этади. Қисқа муддатли режалаштириш бозор шароитидан келиб чиққан ҳолда заҳиралардан фойдаланишни кўзда тутади. Бундай режалар бир йилга мўлжалланиб, ой, кварталлар бўйича тақсимланиб чиқилади.

Режалар тасдиқлангандан сўнг уни рақамларда, яъни бюджет шаклида тақдим этилади. Бюджет молиявий режа бўлиб, у ҳар қандай фирма ёки корхона фаолиятини назорат қилиш воситасидир. Одатда фирмаларда қуйидаги бюджет турлари тузилади ва улар бир неча гуруҳларга бирлаштирилади: 1)Даромадлар ва харажатлар сметаси. 2) Вақт ва материаллар сарфи сметаси. 3) Капитал сарфлар сметаси. 4)Кассали бюджет. 5) Баланс сметаси. (Фирма ёки корхона ҳар хил даражадаги бўғинлардан иборат бўлади. Масалан, цехлар, участкалар, бригадалар ва ҳоказо. Ана шу бўғинлар юқоридан туширилган режалар асосида корхоналарнинг жорий ва келажакдаги мақсадлари, режалаштириш бўлимининг йўриқлари ва истиқболни белгилашлари асосида ўз фаолияти режасини тузади ва амалга оширади.

Умуман олганда фирманинг ривожланишида унинг ишлаб чиқариш ва ташкилий режаси муҳим ўрин тутади. Ишлаб чиқариш режаси бўлимининг асосий вазифаси ташкил этилган фирма зарур миқдорда маҳсулотни кўрсатилган муддатда ва талаб қилинаётган сифат даражасида ишлаб чиқара олишга лаёқатини аниқ ҳисоб-китобларда асослаши лозим. Унда қандай ишлаб чиқариш қувватларида маҳсулот ишлаб чиқарилиши, хом ашё, материалларни етказиб берувчи, етказиб бериш шартлари (баҳо, сифат, миқдор нуқтаи назаридан) кўрсатилади.

Ташкилий режада эса фирманинг иш фаолиятини ташкил этиш тизими тавсифланади. Ушбу бўлимда мутахассисларнинг доимий миқдори ва манбалари, уларга сарф бўлган маблағларни қоплаш муддатлари аниқланишини ўз ичига олади.

Шундай қилиб фирмани ташкил этиш, уни ривожлантириш унинг иш фаолияти режаларининг тўғри ташкил этилганлигига боғлиқдир.

Ражаб МУСУРМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси
Иқтисодиёт институти
аспиранти.

ТОШКЕНТ ТАДБИРКОРИ

Хусусийлаштириш — давр талаби

ДИВИДЕНДЛАР ТЎЛАНЯПТИ

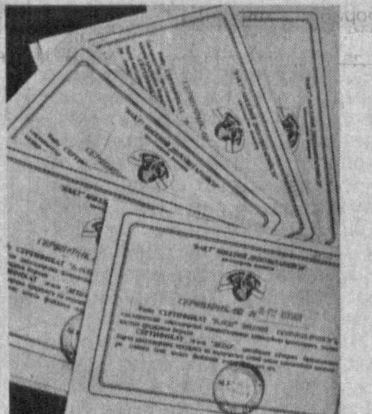

Шаҳримизда транспорт корхоналари орасида биринчилардан бўлиб ҳиссадорлик жамиятига ўтган «5 -Таксисарой» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти йил якунига қараб ўтирмай тўққиз ойлик якун ҳисобидан дивидендлар тўлашни бошлади.

— 1994 йилнинг сентябрь ойидан бошлаб очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айланган ҳолда иш юрита бошладик, — дейди биз билан суҳбатда жамият раиси Равшан Собиров. — Бу усулда иш юритиш учун даставвал унинг моҳиятини батафсил ўрганиб чиқиб, замин ярата бошладик. Саройимиз қошида турли соҳа билан шуғулланувчи кичик корхоналар ташкил этилди. Уларнинг сони бештага етгач, тўлиқ ҳиссадорлик жамиятига ўтиб ишимизни давом эттирдик. Албатта бу масалада тушунтириш ва тарғибот ишлари олиб борилди. Барча ишчилар — муҳандис техниклар, таъмирловчилар, ҳайдовчилар ҳиссадорлик жамиятининг моҳияти нимада эканлигини тўлиқ тушуниб етганларидан сўнггина режаларимиз амалга оширилди. Тўғри, саройимизда баланд қаватли идора биноси йўқ. Лекин яхши меҳнат қилишимиз учун барча шароит муҳайё. Чунки ҳар бир соҳанинг ўз эгаси бор, яъни қурилиш-таъмирлаш ишларини «Пардозлаш» кичик корхонаси бажарса, «Таксичи» автомашиналарни таъмирлаш бўйича аҳолига хизмат кўрсатади, масъулияти чекланган «Шуҳрат» жамияти эса эҳтиёт қисмлар билан таъминлайди, «Абдурашид ЛТД» автомашиналарни газ ёнилғиси билан таъмин этса, «Ҳамкорфинанс» қимматбаҳо қоғозларнинг моҳияти, акцияларни чиқариш ва умуман бозор шароитлари ҳақида тарғибот ишларини олиб боради. Мана шундай кучга эга бўлганлигимиз учун ҳам яхши самараларга эришмоқдамиз.

Ҳозирги кунда 237 та енгил автомашина аҳолига хизмат кўрсатмоқда. Бу енгил машиналар «ГАЗ-24» русумли ҳамда Туркиядан келтирилган «Доған» машиналаридир. Шунингдек ички хўжалик ҳисобидаги ижара бўлимимиздан 160 та машина ижарага берилган. Жамиятга аъзо бўлган ҳар бир ҳиссадор қандай ишни бажармасин, биладики, албатта унинг замирида қисман бўлса фойда ётади. Бизнинг мақсадимиз яхши ишлаш ва яхши даромад қилиб, турмуш тарзимизни гўзаллаштиришдан иборатдир. Шунинг учун ҳам корхона ҳудудидан жой олган ёрдамчи хўжалигимизда етиштирилаётган маҳсулотларнинг барчасидан ҳиссадорларимиз баҳраманд бўлишаётир. Миллий чойхонамизда доимо иссиқ овқат, қайноқ чой муҳайё. Ҳар куни эрта тонгдан, иш бошлаш олдидан ҳайдовчилар тиббий кўрикдан ўтказилади. Бундан ташқари саройимизда меҳнат қилаётган эркаклардан 57 ёшга тўлгани иккинчи сменада ишлашдан озод этилади, 60 ёшга кирганлар бўлса йиллик даромадининг 40 фоизи ҳисобида қўшимча ҳақ олади, кимда-ким 10-15 йил корхонада меҳнат қилган бўлса меҳнат таътилига уч кун қўшиб берилади, фахрийларга эса беш кун қўшилади.

Бугунги кунда ҳиссадорларимиз бошланган ишнинг натижаси қандай эканлигининг гувоҳи бўлиб туришибди. 25 ноябрдан бошлаб тўққиз ойлик якунлари бўйича сотиб олинган акцияларга номинал қийматнинг 71 фоизи миқдорида дивидендлар тўлашни бошладик. Иккиланмай бошланган иш, дадил қўйилган қадам барчанинг ишончини оқлади. Энди бундан кейин бозор иқтисодиёти шароитида қандай иш юритиш керак эканлигини барча ҳиссадорлар тулиқ тушуниб етишди...

Ҳа, дарҳақиқат «5-Таксисарой» ҳиссадорлик жамиятининг эришган самараси ва ютуғидан чиндан ҳам ўрнак олса арзийди.

Гулзода МАМБЕТОВА.

СУРАТЛАРДА: жамият раиси Равшан Собиров (ўнгдан) бош муҳандис Хайрулла Абдураҳимов ҳамда касаба уюшмаси раиси Баҳром Иброҳимов билан ҳиссадорларга тарқатиладиган сертификатларни кўздан кечиришмоқда; шу сертификатлар сақланаётган ҳиссадорлик жамиятларининг қимматбаҳо қоғозларига эгалик қилиш ҳуқуқини беради; таъмирлаш бўлимининг бошлиғи Собир Зупаров токар Виктор Новиков билан тайёрланаётган эҳтиёт қисмларни назоратдан ўтказмоқда; ҳайдовчиларнинг дам олиш вақтида ошпаз Абдубосид Абдурасулов ҳамиша хизматда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Иқтисодий ислоҳотларни дадил амалга ошираётган юртимиз ҳеч бир мамлакатга ўхшамаган ўзига хос ва мос йўл, йўналишга эга. Албатта, бир тузум, тасаввурлар ва фаолиятдан дарҳол иккинчи бошқа бир шаклга ўтишнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун аввало тадбиркорлар, фермерлар ва умуман, барчамиз бозор иқтисодиётининг бошланғич алифбосидан тортиб то энг илғор тажрибаларигача хабардор бўлишимиз, иқтисодий билимларни пухта ўрганишимиз лозим. Чунки, нафақат иқтисодиётда, балки ҳар қандай фаолиятда ҳам чуқур билимларга таяниб иш тутиш муваффақиятларнинг гаровидир.

Ёш иқтисодчи олим Собиржон Нуриддинов тадбиркорликда чет эл тажрибасини ўрганиш ва уларнинг ибратли ютуқларини иқтисодиётимизга тадбиқ этиш, бошловчи тадбиркор ва фермерлар учун ўзига хос қўлланмалар яратиш устида илмий иш олиб бормоқда. Яқинда Собиржоннинг чоп этилган «Бозор иқтисодиёти шароитида тадбиркорлик асослари ва чет эл тажрибаси» деб номланган рисоласи Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг фан-техника ва тадбиркорлик соҳаси бўйича мукофотига сазовор бўлди. Биз ёш олим билан учрашиб, суҳбатлашдик.

Ёшлар Иттифоқи мукофоти совриндорлари

КОРХОНА ЭГАСИ БЎЛИШ НИМАДАН БОШЛАНАДИ?

— Собиржон, сиз рисолангизда корхона эгаси бўлиш учун ишни нимадан бошлаш мумкинлигини Буюк Британиядаги «Грин энд Тайди» фирмаси мисолида келтиргансиз. Бизнинг шароитда-чи, бу тажрибани қандай қўллаш мумкин?

— Дарҳақиқат, бир мамлакатда тўплаган тажрибани иккинчи давлатга тўғридан-тўғри тадбиқ қилиб бўлмайди. Ҳар бир жойнинг ўзига хос муҳити, шарт-шароитларини эътиборга олиш муҳимдир. Яққол тасаввур қилиш учун масалан, новвойни олайлик. У ёпган мазали нонларга талаб катта. Сифати яхшилиги сабабли унинг маҳсулоти бошқаларникига қараганда бироз қимматроққа сотилади, дейлик. Демак, даромади яхши. Энди ўзимизнинг муҳит ва анъаналаримизга эътибор берайлик. Новвой акамиз ўғил уйлантириши, қизини узатиши, уй қуриши, невара тўйи қилиши... керак. Буларнинг бариси, албатта, катта харажатлар талаб қилади. Борингки, барча жамғармалар сарфлангач, яна энг содиқ даромад «дастгоҳи» — битта тандир, қўлидаги ҳунари қолади. Новвой юқоридаги барча ташвишлардан «қутулгач», ўзбекона тасаввурларимиз бўйича «орзу-ҳавас кўрган» инсонлардан ҳисобланади. Энди айтайлик, унинг касбини ўғли эгаллаши, у ҳам юқорида айтганимиз, худди отаси каби ҳаёт кечириши мумкин. Бу бизда одатдаги анъана ҳисобланади...

— Албатта, бу табиий ҳол. Хўш, ушбу анъананинг ҳозирги тадбиркорлик шароитидаги кўриниши қандай бўлади, яъни ишлаб чиқариш ва даромадни қандай кўпайтириш мумкин?

— Оврўпода, капитализмнинг илк босқичларида корхона эгалари ўз иш жойларида кўпинча кечаю-кундуз қолиб ишлаганлар, даромаднинг ҳар тийинини пухта ҳисоб-китоб қилиб, катта тадбиркорлик ва тежамкорлик билан иш юритганлар. Бу эса вақт ўтиб уларнинг бадавлат бўлишлари ва ишлаб чиқаришни янада кенгайтиришларига пойдевор бўлган. Биз юқорида мисол келтирган новвой ҳам, ўша тўй, уй ва шу каби бошқа масалаларда бироз тежамкорликка эътибор берса, тўплаган жамғармаси ҳисобидан битта эмас, балки дастлаб учта тандир қуриб, шогирдлар ёллаб, нон ёпиш ва сотиш миқдорини кўпайтириш имконияти бор. Иш бироз кенгайгач, новвойнинг ўзи, масалан, ун ва бошқа масаллиқларни етказиб бериб, савдо ва иш устидан назорат қилиши, шу тариқа аста-секин кичик корхона эгаси бўлиши мумкин. Бунга ҳозир юртимизда барча шароитлар мавжуд.

— Бу, менимча, бойишнинг энг содда усулларидан бўлса керак... Собиржон, нега баъзи фирмалар «ярқ» этиб туғилади-ю, лекин кўп ўтмай яна «синади»?

— Афсуски, бундай ҳоллар кўп. Бунинг сабаби яна ўша иқтисодий билимларимизнинг саёзлигида, баъзи раҳбарлар эскича иш услубларидан воз кеча олмаганликларидадир. Давлатимиз тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш ва кичик ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун барча тадбирларни амалга оширмоқда. Лекин баъзи бир «тадбиркор»лар бу имкониятдан тўғри фойдаланмай маблағ ва вақтини беҳудага совурадилар, Масалан, баъзилар давлатдан олинган қарзни ишлаб чиқаришга сарфламай, ишни жуда дабдабали бошлайдилар, яъни бу пулни қандайдир офис, идоралар қуриш, уларни ҳашаматли қилиб жиҳозлаш ва ҳоказоларга ишлатадилар. Энг асосий мақсад — ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни эса шундан кейинги вазифа деб биладилар. Натижада, маблағ етишмай ёки турли бошқа сабабларга кўра «шов-шув» билан бошланган иш «синади».

— «Реклама» атамаси чамамда, бозор иқтисодиётига чамбарчас боғлиқ тушунча. Қандай реклама қилинади?

— Тўғри, ишлаб чиқарилган маҳсулот ёки кўрсатиладиган хизмат турининг оммалашуви, муваффақият қозонишида рекламанинг роли беқиёс. Ўқувчилар диққатини жалб қилиш учун рекламаларда қандайдир бир тафсилот-расмлар, сарлавҳалар ёки матн кўриниб туриши керак, лекин асло фирмаларнинг эмблемалари эмас. Ҳаммадан олдин ўқувчи сотиб олишни хоҳлайдими ёки сотиб олиши тўғрисида ўйлаши керакми — ана шуни билиш керак. Мижознинг рекламани ўқигандан кейинги хатти-ҳаракати жуда аҳамиятлидир. Рекламалар шундай тузилиши керакки, ўқувчи олдин компонентлар тафсилотига кўз югуртириши, кейин моллар рўйхати билан танишиши лозим. Рекламалар айнан шу истеъмолчига мўлжаллангандай ишонарли берилади. Молни таърифлашдаги сўз ва иборалар содда, қисқа, айниқса бир қолипдаги гаплардан йироқ бўлиши керак. Ўзи ҳақида гапирганда кўпроқ «сиз» олмошидан фойдаланиш зарур, агар компания номи айтилса, «биз» олмошидан фойдаланиш керак. Мақтанчоқ эълонлар, реклама берувчи компаниялар харидорларнинг талабларини ёзиш ўрнига ўзларини кўрсатадилар, Ҳаддан ташқари «бақироқ» рекламалар фирмаларнинг енгилтаклигини билдиради. Маъюс, зерикарли рекламалар, компаниялар саёз фикр юритишларини, уларнинг сусткашлигини кўрсатади.

— Собиржон, бугунги кунда республикамизда бозор иқтисодиётига ўтиш, тадбиркорликнинг ривожланиши ҳақидаги фикрингиз қандай?

— Юртимизда бозор иқтисодиётининг тамал тошларини қўйиш давом этмоқда. Одамларимиз тадбиркорлик ва тижорат тушунчаларининг фарқини, фақат четдан мол келтириб сотавериш билангина муваффақиятга эришиб бўлмаслигини англаб етяптилар. Олий Мажлиснинг куни кеча тугаган сессиясида таъкидланганидек, саноатни қишлоққа кўчириш, хом ашёни қайта ишловчи кичик корхоналарни ишга тушириш — бугунги куннинг долзарб вазифасидир. Энг асосийси — давлатимизнинг бу соҳадаги сиёсати изчил бормоқда.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ суҳбатлашди.

Яқинда Тошкент Давлат иқтисодиёт университети қошидаги иқтисодиёт, бизнес ходимлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш институти директори ўринбосари, иқтисод фанлари номзоди, доцент Абдушукур Боқиев билан институт томонидан таъсис этилган «Бозор муносабатлари ўқув маслаҳат маркази» хусусида суҳбатлашдик.

Иқтисодиёт сабоқлари

ЗАМОНАВИЙ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАНАДИ

— Президентимизнинг 1995 йил 5 январда эълон қилинган «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармонига кўра, — дейди ушбу марказ директори А. Боқиев, — мутахассис ҳамда ўрта бўғин раҳбар ходимларни бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтиш даврида уларнинг малакасини ошириш, қайта тайёрлаш ҳамда тадбиркорлик жиҳатларини янаям ривожлантириш ҳаёт заруратига айланди. Бугунги ўтиш жараёнида ходимларни қайта ўқитиш, малакаларини ошириш, қолаверса, замонавий технология: компьютер ва шунга ўхшаш янги турдаги техник жиҳозларнинг бошқариш сирларини ўргатиш шу куннинг долзарб муаммолари бўлиб турибди. Айниқса, чет элнинг нуфузли фирмалари билан ҳамкорликда ишлаш, улар билан тенг ҳуқуқли иш бажариш ва фойда кўриш истагида бўлганлар учун эса жуда-жуда зарур.

— Марказнинг аниқ мақсад ва вазифалари нималардан иборат?

— Шу йил 1 май куни давлат рўйхатидан ўтган «Бозор муносабатлари ўқув маслаҳат маркази» фаолиятига жуда кўп вазифалар қамраб олинган. Биринчидан, ўрта бўғин раҳбар ходимларни бухгалтерлик ва иқтисодиёт асослари, тадбиркорлик соҳаларига тайёрласак, бухгалтер ва иқтисодчиларни эса қайта тайёрлаймиз, яъни малакаларини оширамиз. Иккинчидан, ўрта мактаблардаги 10 ва 11-синф ўқувчиларини менежментлик ва тадбиркорлик мутахассисликларига тайёрлашни ҳам зиммамизга олганмиз. Ҳозирда уларга котиба-референтликни ҳам ўргатиш режаларини тузаяпмиз. Яъни ўқувчиларни компьютерда ишлашга ўргатиб, иш бошқариш сирларидан воқиф қиламиз. Бу ўқув жараёнлари келишилган шартномага кўра 3 ойдан 2 йилгача бўлган муддатларни ўз ичига олиши мумкин. Учинчидан бозор ислоҳотлари талабларига биноан қишлоқ жойларда ёшларни ҳам бугунги давр талаби асосида зарур касб ва ҳунарга ўргатиш борасида уларга ҳам бозор иқтисодиёти асосларидан сабоқ бериш ҳам асосий вазифаларимиздандир. Негаки улар бугунги замонавий иқтисодиёт ва сиёсат тўғрисида аниқ тасаввурга эга бўлишлари лозим. Шунинг учун жойларда ўқув-маслаҳат марказлари ҳам ташкил қилишимиз керак. Бундан кўзланган асосий мақсад — ёшлардаги тадбиркорлик фаолиятларини ривожлантириш, уларга яқиндан кўмаклашиш. Тўртинчидан, бизга маълумки, баъзи ўқитувчи ва мураббийлар бўш вақтларини беҳуда ўтказмай, балки мана шундай — замонавий мутахассислар тайёрлашга ҳиссаларини қўшишсин, деган ўйда уларни ҳам марказга жалб этиб, ёшларга ҳамда илм талабгорларига сабоқ беришларини йўлга қўйяпмиз. Университетларда, институтларда бой тажрибага эга юқори малакали устоз мураббий ва ўқитувчилар кўп. Уларнинг илмларидан халқимиз ҳали жуда кўп фойдаланиши керак.

— Ўқув жараёнида қандай фанлардан сабоқ берилади?

— Менежмент, маркетинг, кичик ва ўрта бизнес, солиқ тизими, хусусийлаштириш ва акциялаштириш, банк иши ва қимматли қоғозлар бозори ва тадбиркорлик асослари ҳамда турли молия-хўжалик сингари фанлар бўйича ўқитиб, гувоҳнома ва сертификатлар берамиз. Ҳозир бу йўлда кўпгина ишлар амалга оширилмоқда.

— Амалий ишлар билан ҳам таништирсангиз.

— 1995-1996 ўқув йилидан бери «Қувват» кооперативи ходимлари билан тузган шартномамизга кўра, дастур бўйича ўқув ишлари олиб борилмоқда. 20 нафар ходим билимларини оширишмоқда. У ерда мутахассисларни бухгалтерлик ва банк ишлари бўйича қайта тайёрлаяпмиз. Бу курс 3 ойлик бўлиб, шу яқин орада гувоҳномаларини оладилар. Чилонзор тумани телефон узелининг ходимларини эса «Бозор иқтисодиёти асослари» курси бўйича ўқитяпмиз. Бу курсда 20 киши сабоқ олмоқда. Булардан ташқари пойтахтимизнинг Миробод туманидаги 158-ўрта мактабнинг юқори синф ўқувчиларига менежментлик, тадбиркорлик ва бухгалтер ҳисобидан сабоқ берилмоқда. Талабларга қараб, баъзи ўқувчиларга инглиз тилини ҳам ўргатаяпмиз.

— Келгуси режаларингиз?

— Босқичма-босқич амалга оширилиши кўзда тутилган режаларимиз кўп. Келажакда туман бандлик хизматлари рўйхатида турган вақтинча ишсиз қолган фуқароларни ҳам бепул ўқитиш, мутахассислик бўйича маълумот бериш, муҳими шу ҳақда гувоҳномалар билан таъминлашни ҳам зиммамизга оламиз. Ҳозирданоқ Тошкент шаҳар меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш Бош бошқармасининг раҳбарияти ва унинг тасарруфидаги ишламаётган аҳолини касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш Тошкент шаҳар Ўқув маркази мутасаддилари билан шартнома ва битимлар тузаяпмиз. Шунда туман бандлик хизматлари ишсиз фуқароларни ҳам биз орқали юқори даражали мутахассисликлар бўйича ўқитиб бериш, халқ хўжалиги тармоқларига малакали ходимлар етиштириб беришга муносиб ҳиссаларини қўшадилар. Бизда яна муҳими шундаки, талабгорларни ўқитиш бўйича ҳамма кўргазмали қуролларга, аудитория ва компьютерлашган хоналарга эгамиз. Булардан ташқари талабгорларга, яъни буюртмачиларга қулай бўлсин деб, уларнинг иш жойларида ҳам ўқитиш ишларини йўлга қўямиз. Ҳа, кўпчилик иш жойларида ва ўзларидаги имкониятлардан тўла фойдаланган ҳолда сабоқ олиш истагини билдиришади. Дарвоқе ҳозирда хусусийлаштириш, акционерлик жамиятлари, кичик ва қўшма корхоналарни ташкил этиш билан боғлиқ бўлган ҳужжатларни ҳам тайёрлаб бериш, бизнес маслаҳатлар билан кўмаклашиш каби фаолиятлар билан ҳам шуғулланамиз.

Асосий мақсадимиз битта. У ҳам бўлса ҳар бир фуқаронинг дунёвий илмларга, замонавий касбларга бўлган талаб ва эҳтиёжларини тўла қонли қондириш. Қолаверса, уларнинг малакаларини жаҳон андозалари даражасига кўтариш.

Зариф ТУРҒУНОВ.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ойбекнинг 90 йиллигига

ҚУЁШЛИ ҚАЛАМ СОҲИБИ

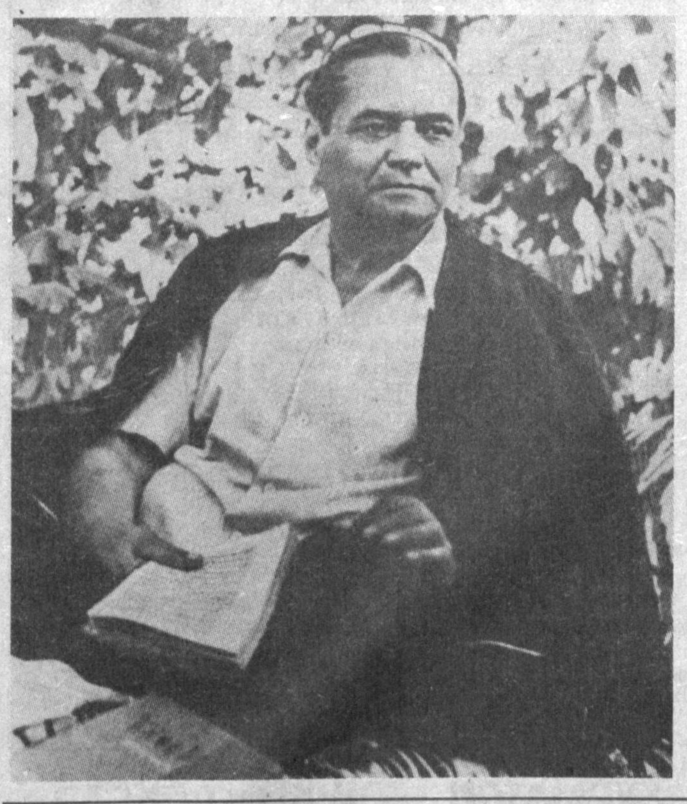

Таниқли адабиётшунос олим, филология фанлари доктори, профессор Наим Каримов билан улуғ мутафаккир, бобокалонимиз Алишер Навоий ҳақида роман яратишдан ташқари, йирик тадқиқотчи сифатида ҳазрат ижодий фаолиятини изчил ўрганган академик адиб Ойбек ва унинг шеърият мулкининг султонига муносабати хусусида суҳбат.

ОТАШИН ИЖОДКОР

— Ўзбек халқи ҳар йилнинг 9 февралида Ҳазрат Алишер Навоий туғилган кунни ҳурмат билан ёд этиб келади. Шу куни Навоий ижодига бағишланган кечалар бўлиб ўтади, телекўрсатув ва радиоэшиттиришлар бўлади. Ҳазрат ғазаллари билан қўшиқлар янграйди. Шу куни халқимиз ўзининг яна бир буюк фарзанди — Мусо Тошмуҳаммад ўғли Ойбек номини ҳам илиқ сўзлар билан тилга олади. Зеро, Навоий ҳазратларини XX асрда қайта тирилтириб, унинг муборак сиймосини ўзининг романида жонлантирган, у ҳақда қисса ва достонлар ёзган, унинг ҳаёти ва ижодий йўлини тарихчи ва адабиётшунос олим сифатида теран ўрганган зот Ойбекдир.

Ойбек Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижодини ўрганишга киришганда ҳали қирқ ёшга тўлмаган эди. Кўп жиҳатдан Мавлоно Ойбекнинг меҳри ва меҳнати туфайли Навоий ҳар бир ўзбек хонадонига мўътабар бир сиймо бўлиб кириб келди ва минг йиллик тарихга эга бўлган адабиётимиз осмонида бамисли қуёш бўлиб порлади. Ойбек ўзбек адабиёти ва санъати тарихини ўрганишни олис асрлардан бошлар экан, Навоийнинг чақмоқ нурлар тарата бошлаганини бундай тасвирлаган: «Ўзбек адабий самосини бир-биридан ёрқин ва кўркам юлдузлар аста-секин безата бошлаган эди. Ниҳоят, унинг қуёши ҳам кўтарилди. Бу — Алишер Навоий; ўзбек халқининг гениал шоири ва мутафаккири Навоийнинг ижодиёти бутун ўзбек классик адабиётининг гултожи бўлиб қолди». Ойбек шоир, ёзувчи ва олим сифатида ана шу гултожининг турфа ранглар билан товланиши ва хуш уфорлар таратишига бебаҳо ҳисса қўшди.

Ойбекда Навоий ижодига бўлган меҳр унинг эски мактабда ўқиб юрган кезларида бошланган. Бу ҳақда адибнинг ўзи «Болалик» қиссасида жуда яхши ёзган. Аммо шу билан бирга унинг Навоийга нисбатан айрича меҳру муҳаббат билан ўсишида бошқа бир ажойиб омил ҳам бор. Ойбекнинг болалик дўстларидан бири—ёзувчи Миркарим Осим таълим ва тарбия техникумида адиб билан ўқиган йилларини эслаб бундай ёзган: «Ўзбек тили ва адабиёти дарсларида Навоий ва Фузулийнинг ижоди билан таниша бошладик. Ҳаммамиз озми-кўпми эски мактабда ўқиган, эскича саводхон эдик. Аммо Ойбек классикларимизни ҳаммамиздан яхшироқ тушунар эди. Унинг Навоий ижоди ҳақидаги мақоласи деворий газетамизда чиққан эди. Унда Ойбек Навоийнинг «Лайли ва Мажнун» достонидан мисоллар келтириб, уларнинг фасоҳат ва балоғатга мисол бўла олишини кўрсатган, хусусан:

Бир наъшга солдилар иковни,
Жонсиз келину ўлик куёвни

сатрларининг соддалиги, гўзаллигини қайд этиб ўтган эди. Ўша вақтдаёқ Ойбекда улуғ шоиримизнинг ҳаёти ва ижодига қизиқиш уйғонганди. Кейинчалик мен ундан: «Сен эски адабиётни қаёқдан бунча зўр биласан?» деб сўраганимда, у: «Онам раҳматлик саводхон эдилар, Сўфи Оллоёр, Машрабни кўп ўқир эдилар. Ўша ғазалларнинг жаранги қулоғимда қолган».

Ойбекнинг ўзи эса «Онамни эслаб» шеърида бундай ажойиб манзарани чизган:

Қаҳратон қиш... Совуқ... Титрар қўлларинг,
Тутолмас игнани... Ўлик бир кеча.
Илиқ нафаслари сўнган танчага —
Ётқизгач бизларни, очиб китобинг —
Ўқирдинг ичингда...
Мендан-да уйку —
Қочарди... Боқардим маъюс, жимгина
Болалик севгим-ла олтин севгим-ла...
У онлар кўнглимдан ўчмайди мангу!
Варақлар бетига юмаланарди
Руҳинг косасига тўлган инжу — ёш.
Ҳовлида кутурган шамол ва қорди.
Юзингда бир қўркув сирлар аралаш...

Мен бу сатрларни ўқир эканман, тахминан бугунгидек кунларда уй-рўзғор юмушларидан бўшаган Ойбекнинг онаси ўзи севган шоирларнинг китобларини олиб, сўнгги чоғлари совий бошлаган танча четида ўқиб ўтиргани кўз олдимга келади. Она фарзандининг қалбига солган ғазалий муҳаббат «Алишернинг болалиги», «Гули ва Навоий», «Навоий» сингари қисса, достон, романларга доя бўлди деб айта оламиз.

Суҳбатдош
Музаффар ТУРОБОВ.

СЎЛМАС ГУЛДАСТА

Улар қирқ йил биргаликда ҳамфикр,ҳамроҳ бўлиб, ҳаёт синовларига баб-баробар бардош бериб, бир-бирларига иззат-ҳурматда яшадилар.

Тошкентдаги ўқитувчилар тайёрлаш билим юртида ўқиётган Ойбек ўзидан бир курс кейинги таълим олаётган нозик, тортинчоқ, қош-кўзлари попукдеккина Зарифани кўргач, кўксига олов қўнди. Дилбар шеърлар ёзишга киришди.

1929 йил ёзида тўйлари бўлди. Ҳеч қандай дабдабасиз — ўттиз чоғли дўстлар даврасида. Ана ўша кунлардан бошлаб биргаликдаги катта ҳаёт, гоҳ завқ-шавқли, гоҳ машаққатли ва меҳнатли кунлар бошланиб кетди. Улуғ мақсадга етиш учун қаттиқ ишлай билишни бир-бирларидан ўргандилар.

Зарифахоним Ойбекнинг илҳом билан ишлаши учун оилада соғлом муҳит ярата билди. Ҳа, ёзувчи учун бир оғиз ширин сўз, далда, гулдай табассум, бир пиёла иссиқ чою ўз вақтида мазали таом қанчалар аҳамият касб этажагини Зарифахоним биларди. Ойбек ҳам рафиқасига илтифот кўрсатиб, уни тушунар, ҳамиша дилига йўл топарди.

Ойбек ўз ёзганларини қайта-қайта таҳрир қилиб, саҳифаларни бўяб юборганда Зарифахоним уларни оққа кўчириб, ёзувчининг ишини анча енгиллаштириб қўярди.

Зарифа опанинг ўз ишлари ҳам тўлиб-тошиб ётарди. Билим юртида физика, кимё, математикадан дарс берар, бунинг учун жуда кўп ўқишга тўғри келарди. Кечқурун эса университетга қатнайди. 1930 йили сўнгги курсда ўқиётганида янги ташкил топган қишлоқ хўжалиги институтига ишга таклиф қилишди. У энди талаба ва ўқитувчи.

Ўша йиллари Зарифа опа кимёдан русча-ўзбекча луғат ва дарслик китобини ёзди. Кейин «Анорганик кимё»ни яратди.

Ойбекни ёзув курсисининг бир четидан жой олган бу тиниб-тинчимас аёл ёзувчи билан баб-баравар ишлар, бири-иккинчисига далда эди. Гоҳо бир неча дақиқалик ширин суҳбат ёки ҳавода сайр этгач, яна янги куч ва илҳом билан ишга киришардилар.

Ойбек табиатни ниҳоятда севар, ҳафтанинг бирон куни албатта болаларни олиб, Тошкент яқинидаги тоғлар этагига, баҳорда лолазор адирларга, боғларга чиқиб, яйраб келишга вақт топардилар.

Ойбек ўзининг машҳур «Навоий» романини ёзиб тугатган кезлари Зарифа опа кимё фанлари номзоди унвони учун диссертация ёқлади. Ойбек академикликка сайланганда рафиқаси кафедра мудири бўлди. Ойбекка Давлат мукофоти берилгач, ҳеч қанча вақт ўтмай Зарифа опа «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби» унвони билан тақдирланди. Қатор-қатор романлари, қизғин жамоат ишлари депутатлик фаолияти учун Ойбек ўнлаб орден-медалларга сазовор бўлди. Бундай мукофотлар Зарифахонимга ҳам олимлиги, ўқитувчилиги, илмий изланишлари учун насиб этди.

—Ҳа, Зарифахоним оналикни ҳам бирон дақиқа унутмади. Яхши, ўқимишли фарзандлар тарбиялади. Шунинг учун дўстлари бу оилани «кичик академия» деб аташарди.

Бу ютуқлар, юксак таърифлар замирида бедор тунлар, уруш йиллари совуқ хонада керосин чироқ ёруғида мукка тушиб ишлаш заҳмати, ҳатто таътил кунларини ҳам ижодга бағишлашдек фидойиликлар мужассам эмасми?

— Эсимда, эллигинчи йили,— деб ҳикоя қилади ТошДУ профессори, шу табаррук оила фарзанди Омон Тошмуҳамедов,— дадам ўзларининг «Олтин водийдан шабадалар» романини оққа кўчира бошлаган эдилар. Бирдан Покистон сафарига жўнайдиган бўлдилар. Асарни эса тез кунда босмага топшириш керак эди. «Боравeринг,— дедилар аям,— ўзим кўчириб, топшириб қўяман». Бир неча кун давомида аям тонггача ухламай асарни кўчириб, яна қайта ўқиб, босмага ўз вақтида топширдилар.

Ойбекнинг шуҳратидан дилларига ўт кетган «дўстлари» узоқ йиллар мобайнида унга тош отиб келдилар. Ёзувчи оғир хасталикка учради. Қўлларига қалам ололмаган пайтларида Зарифа опа унинг лабларида пайдо бўлган сўзни илғаб, қоғозга туширди. Секин-аста шеърлар, қиссалар, достонлар майдонга келди. Бу ҳар иккovларининг ҳам мислсиз мардлиги эди.

Ойбекнинг йигирма жилдлик мукаммал асарлар тўпламини нашр этишда ҳам Зарифа опа жуда катта меҳнат қилди. У Ойбек қўлёзмаларини, оддий хатлардан тортиб, мажлислардаги сўзигача кўз қорачиғидек асрагани, ҳар бир сўзнинг қадрига етгани учун ҳам ёзувчининг йигирма жилдлик мукаммал асарлари яратилди.

Зарифахоним Ойбек билан бир умр яшаган, болаларини катта қилган қадрдон уйини, ҳовлисини, қирқ йил давомида икковлари тўплаган ноёб китобларни, қўлёзмаларни, уйдаги асл жиҳозларни Ойбек уй-музейига ҳадя қилди ва Зарифа опа бу маънавият масканининг ташкил топишига жуда катта ҳисса қўшди.

— Бу уй-музей азиз халқимизга хизмат қилса, Ойбек ижоди авлоддан авлодга етиб борса — шунинг ўзи кифоя,— деган эди Зарифа опа.

Ойбек хонадонидан аввал ҳам, кейин ҳам меҳмон узилмади. Умр йўлдошининг меҳмондўстлигидан Зарифа опа ҳеч нолимас ва сидқидилдан дастурхон тузаб, меҳмонларни очиқ чеҳра билан кутиб оларди. Кейин эса адиб сиймосини яратиш учун рассомлар, ҳайкалтарошлар, киночилар, нашриётчилар ва олимлар келишарди. Зарифа опа ҳар бирини илтифот билан кутиб олиб, саволларига сира эринмай жавоб берарди.

... Тонг оппоқ оқарди. Қуёш тоғлар ортидан чиқиб, Тошкент жамолига боқди-ю заррин нурларини аямай сочиб юборди. Борлиқ чарақлаб кетди...

Табиатнинг ана шу жилвасини нозик дид билан рангли бўёқлар-ла қоғозда акс эттирган қўллар ҳам Зарифахоним қўллари эди. Ҳа, унинг яна бир гўзал иқтидори бор эди. Атоқли рассом Чингиз Аҳмаровдан «Ўзбекистон хотин-қизларидан биринчи рассом ким?» деб сўрашганда у «Зарифа Саидносирова» деб жавоб берган. Зарифа опанинг «Денгиз бўйида», «Лолазор», «Тонг», «Сомонийлар мақбараси», «Шафтоли гули», «Куз», «Тўрткўллик чол» каби ёрқин, мукаммал асарлари бор. Лекин бу камтарин аёл уларни эълон қилмади, мақтанмади.

Яна у адиб билан чет элларга борганида, кейинчалик ўзи республика «Билим» жамияти аъзоси сифатида Америка, Италия, Франция, Япония, Греция, Ливанда бўлганида ўз фотоаппарати билан ажойиб суратлар олди. Бу суратларнинг ўзи бир олам!

Пазанда, ширинсухан, оғирбосиқ, кўринишдан жуда сокин ва мушфиқ, аммо қалбида бир олам донолик яширинган нуроний инсон эллик беш йилдан ортиқ талабаларга дарс берди. Шогирдлар етиштирди...

Зарифахоним дунёга арзигулик ишларни амалга ошириб, энди мангу уйқуда. У бироз қўлим бўшади, деб Ойбек ҳақида хотиралар ёзишга киришган эди. У ўзининг ибратли ва садоқатли, фидойи ва нурли умр йўли поёнида бизга ўлмас мерос — меҳр-оқибат, одамийлик, дўстлик, меҳнатсеварлик, нафосат каби инсоний фазилатларнинг сўлмас гулдастасини ёдгорлик қолдирди. Биз Ойбекни ўқир эканмиз, унинг қалбини ёритган, бир умр мунис ҳамдами, маънавий дўсти, илҳомчиси бўлган аёл хотирасига ҳам таъзим қиламиз. Ойбек асарларининг қат-қатига, ҳар бир ҳарфига Зарифахонимнинг ҳам қалб қўри, кўз нури сингган. Бундай аёлнинг номи сўз каби қудратли, сўз каби абадий қолиши керак.

Адиб яшаган ҳовлида бир туп тол дарахти бўларкан. Аслида бу ерга икки туп кўчат экилган экану, улар бир-бирига қовушиб, бир-бирига куч берган ҳолда ўсиб, бир танага айланган экан. Ойбек билан Зарифа опанинг ўзлари ҳам табиатнинг ана шундай жонли бир мўъжизаси эдилар, дейишади. Бу — рост гап!

Санъат МАҲМУДОВА.

ЮРАК ТУҒЁНИ

Шундай китоблар бўладики, унда инсоннинг юрагидаги туғёнлар худди ипга тизилган маржондек ўз аксини топади. Китоб босиб ўтилган йўллар, йилларнинг хотираси эмас, ўзига хос сарҳисоби, шукронаси, ушалмаган армонларнинг ифодаси бўлиб дунёга келади. Оқила, олима, мусаввира деб улуғланадиган қалби дарёдек мавжли ижодкор аёл, раҳматли Зарифа Саидносированинг «Ойбегим менинг» китоби ана шундай китоб бўлиб дунёга келди. Дунёга келдию Ойбек ижодининг мухлислари, барча китобхонларнинг қалбини забт этди. Уйининг тўридан макон тутди.

«Ойбегим менинг» деган сўзнинг ўзиёқ Зарифа аянинг ифтихори, айни пайтда адибни бир умр бағрида ардоқлаб илҳомлантириб келган муҳаббатининг намоёнидир, десак янглишмаймиз. Китобда Ойбек ва Зарифа Саидносированинг бой маънавий дунёси, орзу-уйлари, изтиробу қувончлари, машаққату роҳатлари ўз аксини топган.

Мавлоно Ойбекнинг минг бир қирраси борлиги барчамизга аён. «Ойбегим менинг» китобида буюк адибнинг яна минг бир қирраси очилган десак лоф бўлмайди. Бу қирралар унинг оиласига беадад муҳаббати, садоқати тасвирида, энг қийин кунларда ҳам ижодга, ҳаётга бўлган сўнмас ишқида, Ойбекка хос бўлган барча фазилатларда намоён бўлади. Ўзгаларни билмадиму, мен китобни ўқиб чиққанимдан кейин яна бир буюк инсон Миртемир домланинг «Агар орамизда энг покиза зот ким десангиз, у киши устоз Ойбекдир» деган сўзлари хаёлимдан кечди.

Китобни ўқиб чиққан ҳар бир китобхоннинг бутун юрак қўри мужассам бўлган чуқур хўрсиниши ва ажиб бир фахр, ажиб бир қувонч билан:

— Ойбегим менинг!— дейишига иймоним комил.

Қайнар БУЛОҚ.

ТАБАРРУК ЗИЁРАТГОҲ

Шаҳримизда иш юритаётган бир талай уй-музейлар мавжуд. Бу ерда адибларнинг, бастакорларнинг ҳаёти, ижодий фаолиятига оид барча материаллар жамулжам қилинган. Ойбек уй-музейи адибнинг 90 йиллик тўйига таъмирланди, ундаги экспонатлар яна ҳам тўлдирилди.

Уй-музей айни шу кунларда улуғ адибимизнинг ихлосмандлари билан гавжум бўлмоқда. Зиёратчилар музей заллари бўйлаб одимлар эканлар Ойбек сиймоси қанчалар нурли, қанчалар азиз эканлигини яна бир бор ҳис этадилар. Айниқса ёзувчининг қўлёзмалари ҳар бир кишида чуқур ҳаяжон қўзғаши табиий.

Ойбек уй-музейи маданий ҳаётимизнинг ажралмас бир бўлагидир.

СУРАТЛАРДА: уй-музей хоналаридан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Шеърий лаҳзалар

БУЮК ТОҒ

Она замин бағрида алвон
Лолалардан доғлари бордир.
Лек суянчиқ бўлгудек полвон
Қадди баланд тоғлари бордир.
Боқсанг магар чўққилар баланд,
Бургут қўнар мағрур, пурвиқор.
Бўлиб кетган заминга пайванд
Қўзғатолмас бирон куч зинҳор.
Ўша тоғлар силсиласида
Бир тоғ борки безабон, ўктам.
Даврларнинг зилзиласидан
Чидам ила безавол ўтган.
Қисматлардан этмай шикоят,
Азиз бошин эгмаган асло.
Сабр-бардоши қаттиқ ниҳоят.
Йилларга тиз букмаган асло.
Не чақмоқлар бошидан ўтди.
Не тақдирлар емиролмади.
Не чўққиларга у ҳаёт тутди.
Ўзи қатра симиролмади.
Яшамоқни шиор билди у.
Кўзларида порлади ҳаёт.
Халқ севгисин машъал қилди у
Топди ишқдан метиндек сабот.
У шунчалар эрур сарбаланд,
Теграләри чаманзор, боғли.
Кўролди беш асрлик йўлдан
Навоийдек буюк бир тоғни.
Парчаланиб фаслма-фасл,
Нураб борар тоғларнинг бари.
Ул тоғ эса ўсар муттасил,
Юксалади вақт ўтган сари!
Тоғ бўлмасдан бўлсам ҳамки тош,
Ўшал тоғдек яша, ватандош!

Темур УБАЙДУЛЛО.

Хотира

КЎЗЛАРИМИЗ ЙЎЛДА ҚОЛГАНДИ

Эсласам, бу воқеага ҳам анча йил бўлибди. Учрашув адибнинг вафотидан бир йилми ёки ярим йил олдин юз берганди. Ўша вақтларда мен собиқ К. Маркс номли қишлоқ кенгаши ижрокомида ишлардим. Нима бўлдию зарурат туфайли С. Раҳимов номли жамоа хўжалиги идорасига боришга тўғри келиб қолди. Хўжалик хиёбонидан ўтиб кета туриб гулзор оралаб юрган икки кишига кўзим тушиб қолди.

— Вой, Ойбек ака-ку,— деб юборибман ҳаяжонда.

Ҳа, бу баланд бўйли, норғул гавдали одам чиндан ҳам Ойбек домла эди. У кишининг ёнидаги аёл эса кейин билсам, турмуш ўртоғи Зарифахон опа эканлар.

Аввалига бироз тортиниб турдим. Кейин Ойбек домланинг қаршисига аста юриб бордим-да, кўришиш учун қўл узатдим. Ойбек ака ўзича кулиб нималарнидир пичирлагандай бўлдилар.

— Унчалик яхши гапиролмайдилар,— деди ўшанда Зарифа опа,— саломингиздан мамнун бўлаяптилар. Ойбек акангиз билан дам олиб сайр қилиб юрган эдик. Айланиб-айланиб шу ерда тўхтадик.

Мен раис хонасига кирдим. Хонада раис идора котиби билан суҳбатлашиб ўтирарди.

— Ҳовлида ёзувчи Ойбек юрибди. Рафиқаси ҳам у билан бирга,— дедим энтикиб.

— Ойбек?!

— Ҳа, Ойбек,— дедим мен.

— Ростданми?

— Рост, рост!

Идора котиби Тўлаган ака ўрнидан туриб кетди. У киши адабиётни ғоятда севарди, кўплаб китоблар ўқирди.

Тўлаган ака билан биргалашиб ташқарига чиқдик. Ойбек домла ҳамон гулзор оралаб кезиб юрган эди. Тўлаган акам Ойбек билан сўрашди-да:

— Келганингизни билдирмабсиз ҳам, эшитиб анча хижолат тортдик,— деди.

— Одамларни овора қилмайлик, дедилар, кўнгилларига қарадик,— юзланди Зарифа опа Тўлаган акага тушунтириб. Ойбек эса Зарифа опанинг гапларини қувватлаб бош қимирлатиб турарди.

Яхши гапнинг қаноти бор дейишади. «Ойбек келибди» деган хушхабар тезда ҳаммаёққа тарқалди. Бир лаҳзада хўжалик чойхонаси одамлар билан тўлиб-тошди. Барча Ойбекдан кўзини узмасди. Қаршимизда ўз асарлари билан дунёга танилган адиб, катта олим эмас, оддий бир инсон қўлини кўксига қўйиб турганидан ҳаяжонда эдик. Шу пайт ёзувчини даста-даста гул кўтарган ўқувчилари ўраб олишди. Бутун жамоа аҳли шу ерда ҳозир бўлди. Йиғилганлар Ойбек домланинг ижоди тўғрисида қизғин суҳбатлашар эдилар.

Ойбек домла гапирмас, уларнинг сўзини сукут сақлаб тинглар, қўлини кўксига қўйиб изҳори дил қилгандай бўларди. Кутилмаган қизғин адабий мунозарадан сўнг чинни лаганларда ош сузиб келтирилди.

Кечга яқин улар қайтишмоқчи бўлишди. Зарифа опа домланинг ёнларидан бир қадам нари жилмасди. Унинг Ойбекка бўлган садоқати яққол сезилиб турарди.

Қишлоққа куз оқшоми чўкаётган ўша файзли кечада жамоа хўжалиги марказидан ёзувчининг «Волга» машинаси йўлга тушди. Одамлар Ойбек домла билан хайрлашар эканлар, кўча юзида машина қораси йўқолгунча қараб қолганлари ҳамон хотирамда.

Тургун ЖЎРАЕВ.

Аҳоли турар жойларида

ИБРАТЛИ ҲАМКОРЛИК

Маҳалламиз шоир Ҳувайдо номи билан аталгани учун уни яқиндан билиш мақсадида 1994 йил сентябрь ойида Фарғона вилояти Чимён қишлоғига боргандик. У ерда шоир яшаб ўтган жойни, қабрни зиёрат қилиб, қизиқарли маълумотлар билан қайтдик. Ноябрь ойида эса Ҳувайдонинг 290 йиллигига атаб, 169-мактаб ҳамкорлигида кеча ўтказилди. Бунда шоирнинг авлодидан Ниғмонжон Орипов унинг ҳаёт йўли ва серқирра ижоди ҳақида маъруза қилди. Ўзбекистон халқ шоирлари Эркин Воҳидов ва Пўлат Мўмин Ҳувайдога атаб ёзган шеърларидан ўқиб бердилар. Мактаб ўқувчилари шоир ижодидан намуналар ўқидилар ва шеърларидан ёд олдилар.

Аслида Ҳувайдо маҳалласи билан мактаб ўртасида ҳамкорлик жуда яхши йўлга қўйилган. Масалан, спорт майдони қурилишида маҳалла мактаб билан биргаликда иш олиб борган.

Маҳалла ёки мактабга бирон-бир ёрдам керак бўлса, корхона ва ташкилотлар албатта ёрдам берадилар. Тошкент қурилиш-таъмирлаш бошқармаси, «Усто» бирлашмасининг бу борадаги ишлари мақтовга лойиқдир.

Бундан ташқари маҳаллада солиқ, суғурта ва бошқа тўловларни ўз вақтида тўлаш яхши йўлга қўйилган. Жумладан, бу ерда кирим кассаси очилган бўлиб, унда барча тўловлар ташкил қилинган. Қилинган савобли ишлар натижасида 1995 йил сентябрь ойида Ҳувайдо маҳалла оқсоқоли Олим ака Нурматов ҳамда 169-мактаб раҳбари Козим Аъзамов «Халқ таълими фидойиси» унвони билан тақдирландилар.

Мактаб, маҳалла, ота-оналар кенгаши ва хотин-қизлар кенгаши билан биргаликда доимий равишда махсус тадбир асосида байрамларни юқори савияда нишонлаб, мактаб ўқувчиларининг таълим-тарбиясини тўғри йўлга қўйишда самарали ишлар олиб борилмоқда. Бу борада мактабнинг таълим-тарбия ишлари бўйича раҳбар ўринбосари Маъсуда Бадалованинг меҳнати катта. Мана уч йилдирки, мактабда юқори синф ўқувчилари ўртасида интизом тубдан яхшиланди.

Мактабда турли касб мутахассислари ҳар хил мавзуларда, масалан шифокорлар тозалик, соғлиқ, маҳалладагилар оила, бола тарбияси ҳақида, психологлар иқтидорли ўқувчилар, чуқурлаштирилган синфлар ва фанлар ҳақида сўз юритадилар. Мактаб, маҳалла, оила ҳамкорлигида ишлаш натижасида ўқувчилар ва ўқитувчилар ҳамда маҳалла ўртасида яхши муваффақиятларга эришилмоқда.

Ҳикоят САИДОВА.

Маданият масканларида

САРА АСАРЛАР

Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги маданий-маърифий ишлар ва халқ ижодиёти бошқармасининг репертуар-таҳрир бўлими бугунги кунда салмоқли ишларни амалга оширмоқда. Бу хусусда батафсил маълумот олиш учун бўлимнинг бош мутахассиси Салоҳиддин Сирожиддинов билан мулоқотда бўлдик.

— Салоҳиддин ака, аввалимбор мазкур бўлим ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

— Бизнинг репертуар-таҳрир бўлимимиз 1980 йилда ташкил этилган бўлиб, асосий вазифамиз ижодкорлардан бир пардали саҳна асарлари, қўшиқлар, сценарийлар, шеърлар, қўғирчоқ театри пьесаларини қабул қилиб, республикамизда фаолият кўрсатаётган қўғирчоқ театри, ҳаваскорлик жамоаларига тақдим этамиз. Хазинамизда Шароф Бошбеков, Машраб Бобоев, Ўлмас Умарбеков, Иброҳим Содиқов, Маматқул Ҳазратқуловларнинг ҳаёт нафаси уфуриб турган, фалсафий мушоҳадаларга бой саҳна асарлари, Фарҳод Аминов, Рустам Хўжаев, Султон Анваров, Нодим Норхўжаев, Қаҳрамон Комилов ва бошқа кўплаб бастакорларнинг ҳаваскорларга мўлжаллаб ёзилган мусиқий асарлари сақланмоқда.

— Ўзингизга маълумки, кейинги йилларда дунёқарашлар ўзгарди, истиқлол шарофати билан мамлакатимизда туб ўзгаришлар содир бўлди ва бўлмоқда. Бу хусусда бўлим қандай ишларни амалга оширмоқда?

— Истиқлол шарофати билан республикамиз маданият масканлари ҳам ўзлигини топди, десак муболаға бўлмайди. Айниқса ота-боболаримиздан мерос қолган маданий қадриятларимиз, урф-одатлар, халқ оғзаки ижодиёти ўз жамолини яна кўрсатди. Шу сабаб бўлиб бундай асарларни қайта ишлаш, уларни янгича услубда, саҳна санъати талабларидан келиб чиққан ҳолда томошабинларга етказиш мақсадида буюртма берилиб, «Момолар куйлаган наволар», «Боболардан мерос қўшиқлар», «Бу қадим қўшиқлар» каби бир неча сценарийлар ҳаваскорлар саҳнасига тақдим этилди. Бундай асарлар шаҳримиздаги Коммуна Исмоилова раҳбарлик қилаётган Шайхонтоҳур туман маданият уйининг «Ўзбекистон овози», Абдулла Қаҳҳор маданият уйининг «Садоқат», Миробод туман маданият уйининг «Гавҳар», Мирзо Улуғбек туман маданият уйининг «Водий» фольклор дасталари томонидан ниҳоятда катта маҳорат билан саҳнага олиб чиқилди. Мустақиллик байрамлари, турли қизиқарли театрлаштирилган томошалар сценарийлари ҳам таҳрир ҳайъатимиз томонидан тавсия этилаётган сценарийлар асосида ўтказилмоқда. Уларда акс эттирилаётган истиқлолнинг шарофати, алломаларимизнинг улкан ижод намуналари, боболаримиз урф-одатлари тасвирланган саҳналар шаҳримиз томошабинлари томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинаётир. Айниқса Фарҳод Аҳмедовнинг «Юртим, яшнасин гул боғларинг», Ўткир Тоҳировнинг «Момолар алласи», Ғулом Ғофуровнинг «Наврўз — халқ байрами», Ҳайитмат Расулнинг «Дилрабо Наврўз», Оқилжон Ҳусановнинг «Шарофнома» каби сценарийлари эътиборга сазовор бўлди.

— Маълумки, тарихимиз жуда бой, уни бугунги авлодга етказиш, боболаримиз қилган улкан ишлардан огоҳ этиш бўйича қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Биз кейинги йилларда бир қанча танловлар эълон қилдик. Бунда ўзбек халқининг тарихи, улуғ алломалари ҳаёти, улар яратган улкан илмий ва ижодий ишлар, амалга оширган буюк ўзгаришлар ҳақида ҳикоя қилувчи асарлар бўлимимизга келиб тушди. Жумладан, Нурхон Раҳимованинг «Самарбону», Мирзо Улуғбекнинг ёшлиги ҳақида ҳикоя қилувчи Музаффарнинг «Узук сири», Алишер Навоийнинг халқпарварлиги, улкан истеъдоди қаламга олинган Ҳайитмат Расулнинг «Шоир хаёли», ҳақиқат ва адолат курашчиси сифатида тасвирланган Алишер Навоийнинг ҳаёти ҳақидаги Жўра Маҳмудовнинг «Ал қасосул минал ҳақ», Ҳайдар Муҳаммаднинг «Навоийнинг бир куни», Иномхон Турсуновнинг «Фитна», Фарҳод Аҳмедовнинг «Фалакиёт илмининг султони», Саъдулла Аҳмаднинг «Тилсим», Бобораҳим Омоновнинг «Навоий ва Бадиуззамон», Носир Отабоевнинг «Шоираи даврон Нодирабегим» ва бошқа кўплаб тарихий асарларда юртимизнинг буюк зотлари, уларнинг ҳаёти, дунё илмига бешик бўлган ижодиёти ва илмий асарларининг яратилиш тарихи ўз аксини топган.

—Салоҳиддин ака, мана ҳозирда улуғ саркарда ва давлат арбоби бобомиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига қизғин тайёргарлик кетмоқда. Шу хусусда қилинаётган ишлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Биз бу буюк зотнинг улкан ишларини халқимизга кўрсатиш мақсадида шу санага атаб ёзилган тарихий асарлар, мусиқалар, қўшиқлар, театрлаштирилган сценарийларнинг республика танловини эълон қилдик. Бугунги кунда бир қанча асарлар бўлимимизга келиб тушди. Булар Ғиёс Комиловнинг «Темурбек наслиман», Абдулла Матёқубовнинг «Амир Темур ва султон Боязид» тарихий драмалари, Султон Анваровнинг «Оқсарой», «Жаҳонгир», «Амир Темур ватани», «Ҳурлик руҳи» каби қўшиқлари ва бошқа асарлардир. Фарҳод Аҳмедовнинг Амир Темурнинг сўнгги кунлари ҳақида ҳикоя қилувчи «Ўтрордаги даҳшатли тун» асари Ургут тумани халқ театрида саҳналаштирилмоқда. Соли Пўлатовнинг «Оқсарой» асари Шаҳрисабз халқ театрида саҳна юзини кўрди. Алижон Исоқовнинг Амир Темурнинг ёшлик дамлари ҳақида ҳикоя қилувчи «Худо назар солган йигит» асари эса Булунғур туман халқ театрида қўйилди. Шунингдек Учқўрғон театр студиясида «Боболар руҳига таъзим» театрлаштирилган сценарий, Қува шаҳар маданият уйида «Самарқанд султони» каби томошалар саҳнага чиқди. Айни дамда ҳам муаллифларимиздан мазкур мавзудаги асарлар келиб тушмоқда. Шаҳримиз хиёбонлари, маданият саройлари, маданият ва истироҳат боғларига мўлжалланган махсус сценарийларни ҳам тақдим этишаётир. Уларнинг энг саралари таҳририятимиз томонидан сотиб олиниб, шаҳримизда ўтадиган катта тантаналарда томошабинларга ҳавола этилади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ
суҳбатлашди.

Фанимиз фидойилари

АРМОН БЕГОНА

... У илиқ мақтовли сўзлардан хижолатга ботгандек юзидаги терларни артарди. Нотиқлар Мирзабек Дўстмуродовнинг илм фидойиси эканлиги ҳақида, тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби сифатида тиббиёт илмига қўшган катта улуши ҳақида, камтарин инсонлиги, оилапарварлиги, дўстпарварлиги, шогирдпарварлиги ҳақида сўзлар эдилар...

... Мирзабек ака ўз хонасига кирдию, ўриндиққа чўкди. Негадир у бугун ёлғиз қолгиси келди. Деразадан майдалаб ёғаётган қорга тикилганча хаёлга ботди. Бекобод туманида Муғултоғ тизмалари ёнбағридаги Қушчи қишлоғида 1925 йилда туғилган экан... Отасини эслаёлмайди. Бир ёшга тўлганда Дўстмурод деҳқон ҳаётдан кўз юмган экан. Оилада унинг ҳаётдаги ишонган боғи, суянган тоғи, онаси Бизлолхон Тўрахўжа қизи фарзанди камолини кўрди. 1973 йил 70 ёшида вафот этди. Йиллар шунча чопқир экан-а!... Мана, етмишга кирибди.

Уруш арафасида саккизинчи синфда эди. Охунбобоев номли жамоа хўжалигида ишларди. Уқувликкина болани пахтачилик звеносига бошлиқ қилиб сайлашди. Ўша йиллари ҳар гектар ердан 30-32 центнердан пахта ҳосили олинарди...

Кейин уруш бошланди... Оғир йиллар эди ўша пайтлар, жуда оғир йиллар эди. Мирзабек урушга бормади. Лекин чинакам жангчи бўлди. Хўжаликда ишлади. Бўзсув ГЭСи каналларини кавлашда ишлади. Ёддан чиқармиди ўша йиллар! Тонг отгандан қоронғу тунгача ер қазиш, тупроқ ташиш, кечаси ертўлада ухлаш...

... Уруш тугагандан кейин халқ эркин нафас олди. Мирзабекни жамоа хўжалиги раиси Қаҳрамон Шукуралиев «Ўқиб, ҳисобчи бўлиб кел» деб Тошкентга жўнатди. Яланғоч мавзесидаги қишлоқ хўжалик мактабининг ҳисобчилик курсида ўқиди. Бир куни раис келди. Хол-аҳволини сўради. Кетар чоғида юз сўм пул берди: «Ўқи, ўқи, қаттиқ ўқи. Билимли бўл!»

Кейин Тошкент молия техникумига ўқишга кирди. Қизиқ, ўзи шифокору ўшанда нега молия техникумида ўқиди? Нима сабаб бўлди ўзи шифокор бўлишига? Балки отаси дийдорини кўролмаганидир? Оталар соғ-омон, узоқ умр кўришига эришмоқчи бўлгандир? Балки Бекободга кетаётганда кўзи олдида ҳалок бўлган йигитнинг қисмати сабаб булгандир?... Нима бўлсаям 1947 йилда Душанбе тиббиёт институтига ҳужжат топширди. Тағин жарроҳлик факультетига! Тиришиб ўқиганими, интилиши, иштиёқи баланд бўлгани учунми, ишқилиб умумий жарроҳлик кафедрасининг клиник ординатурасида олиб қолишди. Айнан шу ерда у академик Комил Тожиев билан танишди. Ажойиб инсон эди Комил ака! Ширин сўзининг ўзиданоқ енгил тортарди киши! Луқмони Ҳакимнинг нафаси теккан бу кишига ҳавас қилмаганнинг ўзи йўқ эди.

Душанбеда ишлаган йиллари-чи? Москвада ўқиган йиллари-чи? Андижонда ўтган йиллари-чи? Умуман ўша дамларни унутиб бўладими? Илк бора қўлига тиғ олиб, дард билан яккама-якка олишишга бошлаганичи? Ўртада ҳаёт, у ёнда дард, бу ёнда жарроҳ! Ён бериш йўқ... Ахир эллик йилдан ошди, неча-неча бор дардни чекинтирди у? Синган суяклар, бахтсиз ҳодиса туфайли ажал билан олишаётган одамлар...

Мана, у Мирзабек, «Бош мия ва чаноғининг эхинококкози» мавзусида номзодлик диссертациясини ёқлаяпти. Мана, у тиббиётда анча ишларни амалга оширган, республикамиздаги таниқли ортопед-жарроҳлардан бири сифатида «Кўкрак қафаси остехондрози (клиника, ташхислаш, даволаш)» борасида докторлик диссертациясини ёқлаяпти. Нечанчи йил эди ўшанда? 1971 йил эди чамаси. Орадан шунча йил ўтибди-я!

Шу аснода ёдига отаси тушди. Отаси барча ўғилларига Мирзадан бошланадиган ном қўйганди: Мирзабаҳодир, Мирзаҳамдам... Унга эса негадир Мирзабек деб ном қўйибди. Балки ўқимишли бўлишини истагандир? Ўзининг фарзандларичи? Онаси раҳматли Мирзанозим, Мирзағайрат деб исмлаганди. Неваралари Мирзанозир, Мирзашавкат... Мирзолар сулоласи давом этади. Чунки фарзандлари орасида илмга, тиббиётга ихлос қўйганлари бор.

Шогирдлари-чи? Икки фан доктори, 8 та фан номзоди бевосита унинг раҳбарлигида камолга етди. Ана шунақа гаплар...

... Мирзабек ака дераза олдидан нари кетди. Наҳотки қариб, толдим! Наҳотки энди, ҳеч кимга ёрдамим, фойдам тегмайди? Йўқ, асло, асло! Ҳозир у ишлаётган Ўзбекистон меҳнат ногиронлари меҳнат қобилиятини аниқлаш ва тиклаш илмий-текшириш институтида шифоланаётганларга, умуман, барчага у зарур! У билади, қўли агар тиғ ушлолмаса, юраги билан, ширин сўзлари билан беморнинг дардига малҳам бўлади! Ахир эзгулик қилиш — унинг бир умрлик орзуси-ку!

Улуғ Умар Хайём айтибди:

Ўтиб борар ажиб умр карвони,
Эсингдан чиқарма шодлик,
армонни.

Мирзабек Дўстмуродовнинг умри қаримас умр. Чунки унинг қўлидан шифо топганларнинг дилида доимо барҳаёт! Барҳаётликка эса армон бегона!

Ғолиб МИРЗО.

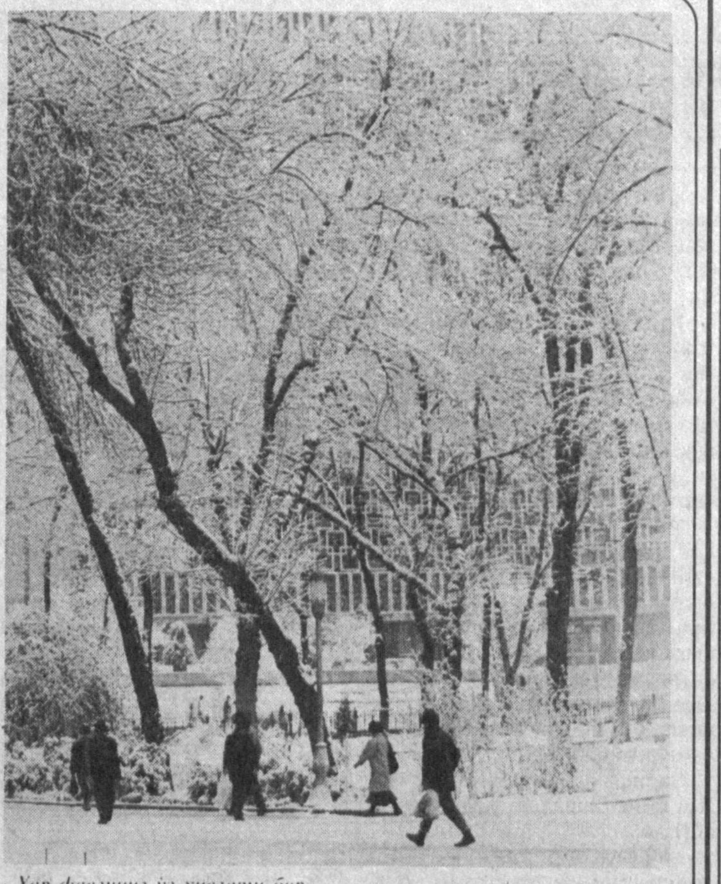

Ҳар фаслнинг ўз хислати бор...
Рустам Шарипов олган сурат-лавҳа.

Аёллар, сизлар учун

ҚЎЛИНГИЗНИ ПАРВАРИШ ҚИЛИНГ

Қўлларимиз танамизнинг бошқа жойларига нисбатан кўпроқ қуруқшаб, бужмайиб қолади. Шуниси қизиқки, юз ва бўйиндаги ажинларни хоҳишга кўра пластик жарроҳлик ёрдамида йўқотилса, ёш ўтган сари қўлда пайдо бўлган ажинларни йўқотишнинг самарали жарроҳлик усуллари ҳозирга қадар топилмаган. Шунинг учун қўлларни мунтазам равишда парвариш қилиб туриш лозим.

Қўлни совуқ ёки иссиқ сувда тез-тез ювиб туриш натижасида у қуриб кетади, чунки қўл терисида ёғ безлари кам бўлади, кафтда эса мутлақо бўлмайди. Бундай қўл дағаллашади, бужмайиб, пўст ташлайди. Қўл жуда кир бўлса, тозалаш учун қум, лой, бензин, керосин, турли эритувчиларни ишлатиш мумкин эмас.

Агар сабзавотларни арчганингиздан кейин қўлингиз қорайиб қолса, водород пероксидининг 1 фоизли эритмаси, ошхона сиркаси, лимон шарбати ёки олма пўчоғи билан артинг. Агар қўлингиздан саримсоқ ёки пиёз ҳиди кетмаса, қуюқ кофе билан ишқаланг. Жуда кир бўлиб кетган қўлни аввал шакар қўшилган ўсимлик мойи билан артилса тез тоза бўлади. Агар қўлингиз жуда ёрилиб кетган бўлса, кечқурун ухлаш олдидан крахмалнинг илиқ эритмасига (1 литр сувга 2 ош қошиқ крахмал) ёки зиғир уруғи қайнатмасига солиб ўтирилади, сўнгра ёрилган жойларига «Календула» суртилади.

Қўлни ҳар куни парвариш қилиш учун ўзингиз қуйидаги суюқликни тайёрлаб олишингиз мумкин: 50 грамм глицерин, 50 грамм сув, яримта лимон шарбати ва бир неча томчи новшадил спиртини аралаштириб, оғзи ёпиладиган шиша идишга солиб қўйилади. Кўриниб турибдики, тавсиялар жуда оддий. Ана шуларга риоя қилсангиз қўлингиз териси латиф ва майин бўлади.

Маърифат ОРИФЖОНОВА тайёрлаган.

Унутилаётган меросимиз

ТУХУМ ЧОЙ

Иккинчи жаҳон урушидан қайтган дадамиз анча вақтгача бедармон, беҳол, гоҳ йўталиб, гоҳ нафаслари қисиб, бу ҳам камлик қилгандек тез-тез ўзларидан кетиб, йиқиладиган дардга чалиниб қолгандилар. Ёлғиз қолган ўғил эмасларми, бувимиз ичларига чироқ ёқса ёримас даражада дадамизнинг атрофларида парвонадек юрардилар. Бир куни маҳалла кексаларидан бири «Тухум чойдан бошқа давоси йўқ» дебди...

Ҳа, тухум чой. Бу қадимги таом эканлиги, шифобахшлиги ҳақида ҳеч бир манбаларда ёзилмаган. Фақат ўтган кунларини унутмай келаётганларгина билишаркан холос. Бувимнинг тухум чойдан хабарлари бор эдию унутаёзган эканлар. Илгарилари кетмон, ўроқ билан ишлаганлар,эшак, от, ҳўкиз қўшиб, омочда эртадан кечгача ер ҳайдаб тинкаси қуриб ҳориган деҳқонларгача наҳорда албатта тухум чой ичишаркан. Дадалари ва уларга ўхшаганлар шундай таомдан вақти-вақти билан тановул қилишса, ўзларини бардам ҳис этишар, кун бўйи ишласалар-да чарчашмас, тухум чой тўқ тутаркан.

Бувимиз Тожинисо Ғулом қизи қадимий Кўкча Оқ тепаси маҳалласида истиқомат қилсаларда қўшни маҳалладагиларгача танийдиган баобрў аёллардан эканлар. Ҳамма Тожинисо доячи, табиб ва шоира ҳам дейишаркан... Сўзга уста, араб ҳарфида ёзилган шеърларни ёд билардилар. Шоир Машраб ҳақида жуда кўп ривоят айтиб, шеърлари маъносини тушунтириб турардилар. Аслида адабиётга қизиқишимда бувимиз сабабчи бўлганлар. Бир асрга яқин яшаганлар. Узоқ умр кўриш сирларини сўрашганда: «Ичинг тоза, ўзинг соғлом бўлсанг бас» деб берган жавобларига ҳамма ҳайрон қоларди. Билганларини эл-юртдан қизғанмаганлар, касал бўлиб ётиб қолганларини эсломайман.

... Бувимнинг тухум чой тайёрлашларини кузатардим. Бу жуда оддий эди. Косага (сопол, чинни, тунуками фарқи йўқ) битта янги тухумни чақиб, мўлжалдаги тузни солиб, қошиқда яхшилаб аралаштирардилар. Сўнг самовар жўмрагини бураб, шақиллаб қайнаётган сувдан коса тўлгунча қуйиб, қошиқ билан қайта-қайта шопирардилар, Кейин таъмини кўриб, нон тўғраб дадамнинг олдиларига қўяр-канлар: «Болажоним, совимасдан иссиқ-иссиқ ичақол. Наҳорда азбаройи шифо бўлади» дердилар.

Тухум чойнинг кўриниши қаймоқли сутга ўхшаб кетарди. Дадамиз тезда соғайиб, дармонга кириб қолдилар. Бироз мазалари қочгудек бўлса, дарров тухум чойни қўмсаб турардилар. Табиб бувим келган беморларни текшириб, уларнинг кўпига тухум чой ичишни маслаҳат берганларини биламан. Дармонсизликни тухум чой билан даволаш оиламизда узоқ давом этганди. Эндиликда ҳозирги авлоднинг кўпи қадимги шифобахш таомлар, удумларимиз, ирим-сиримларимиз, расм-русумларимизни ўрганишолмаяпти. Улардан сўз очсангиз: «У вақтлар ўтиб кетган, янгисидан гапиринг» дейишади.

Болалигимдан халқимизнинг яхши, ибратли томонларини қабул қилавериб, ўрганиб қолганимдан бўлса керак, ўзимни дармонсизроқ сезсам, дарров қадимги одатимизни қўллайман. Тухум чой ва бошқа таомлардан фойдалансам, аслимга қайтгандайман. Шифокорга жуда кам мурожаат этаман. Тан аъзоларим соғлом, яхши кайфиятдалигимдан: «Ҳа, қари билганни пари билмас», «Табиб табиб эмас, бошидан ўтган табиб» каби халқ ҳикматларини эслаб кетаман.

Маҳмуд РАМАЗОН ўғли.

Турфа олам

ЙИЛДА БИР БЎЛАДИГАН ОМАД

«Ҳар йилнинг 31 декабрида дўстларимиз билан ҳаммомга борардик...» деб ҳикоя қилади Кениянинг шарқида жойлашган Гариса шаҳрининг фуқароси Абубакр Салим.

Бу гал ҳам улар янги йилга бутунлай «янги одам» бўлиб киришга қарор қилдилар. Бунинг учун эса биринчи галда яхшилаб чўмилиш керак эди. Абубакр кечки ғира-ширада дарё ёқалаб кетаётиб, бехосдан тик жарлик қирғоқдан ғиж-ғиж тимсоҳлар «қайнаб ётган» дарёга йиқилиб тушди. Шу заҳотиёқ оч тимсоҳлар жағларини катта очганча тайёр ўлжага қараб сузиб кела бошладилар. Қирғоқдаги дўстлари эса, шўрлик Абубакрдан умидларини узиб, уни қутқариш учун дарёга тушишга журъат қилолмадилар. Аммо «чўмилувчи» тақдирга тан бермай бор кучи билан нариги қирғоққа қараб суза бошлади. Кўп ўтмай ушбу қалтис томошанинг гувоҳлари ой нурида қарши қирғоққа мағрур қадам қўяётган Абубакрни кўрдилар.

Айтишларича, фақатгина янги йил кечасида мана шундай омад кулиб боқиши мумкин экан. Шундан сўнг Абубакрнинг довруғи ошиб, салкам «илоҳий одам» даражасига етди.

ЁШЛИКДА БЕРГАН КЎНГИЛ...

Англиялик 26 ёшли Элюнд Гриффитс исмли қиз кунларнинг бирида 24 ёшли Бэзил Тайт исмли йигит билан танишиб қолди. Улар илк учрашишдаёқ бир-бирларини қаттиқ севиб қолган, натижада иш тўйга қараб борарди... Аммо қизнинг онаси бунга қатъий қаршилик кўрсатди. Ёшлар висолга етишмай ажралишга мажбур бўлдилар.

Ўша воқеадан сўнг орадан 60 йил ўтсада ҳамон улар бир-бирларини орзу қилиб яшадилар. Онасининг ўлимидан сўнг Элюнд кўп йиллар давомида Бэзилни астойдил излади ва ниҳоят 86 ёшида уни нафақахўрлар журнали орқали топишга муваффақ бўлди. Яқинда «бахтли севишганлар» турмуш қурдилар. «Худога шукр, тўй бўлди,— деди Элюнд черковдан чиқаркан, — қари қизлигимча ўлиб кетаманми, деб қўрққан эдим».

ИЛМИЙ БАШОРАТ

Уйқудаги кишининг соғлигини назорат қилувчи каравотлар,оиланинг барча аъзолари таъбини «биладиган» меъёрлагичлар, саратон (рак) касалига даво бўлувчи қовурилган картошка...» Буларнинг бариси 2025 йилга бориб ҳаётий ҳақиқатга айланади» — дейди «Коатс энд Джаррат» тадқиқот фирмасининг президенти Жозеф Коатс. Ушбу фирма келажакни илмий башорат қилиш билан шуғулланади. «Шубҳасиз, 2025 йилда яшаш жуда қизиқарли бўлади», — дея таъкидлайди Жозеф. Мана, унинг фирмаси эълон қилган башоратлардан баъзилари: «ақлли» каравот сиз уйқуда пайтингизда бутун аъзои-баданингизни «тиббий кўрик»дан ўтказади. Жумладан, қон босими, юрак уриши, ҳарорат ва ҳоказо кўрсаткичларни ўлчаб эрталаб уларни монитор экранида намоён қилади. Мабодо, сезгир асбоблар сиздаги қандайдир меъёрдан ортиқ кўрсаткични «илғаб» қолишса, «ақлли» каравот дарров сизни уйғотиб, нима қилишингиз кераклиги ҳақида маслаҳатларни экранга ёзиб чиқаради.

Бу пайтга келиб, кийим-кечаклар ташқи муҳит ҳароратига «сезгир» бўлган материаллардан тикила бошлайди, яъни улар сизни совуқ ҳавода иситса, иссиқ пайтларда аксинча, салқин тутади.

Ваннахонадаги сув пуркагичлар сизнинг бўйингизга қараб автоматик равишда ростланади, сув эса дарров сиз хоҳлаган илиқликда оқа бошлайди.

Йўлбарс, шер, қоплон сингари йиртқич ҳайвонлар бу вақтга келиб ирсий муҳандислик ютуқлари туфайли беозор уй жониворларига айланадилар. Олимлар бу ҳайвонларнинг феъл-atворини энг кичик ирсий заррача даражасигача ўрганишга муваффақ бўладилар.

Дўконларда эса, сунъий йўл билан ҳосил қилинган оқсил, яъни гўшт маҳсулотларининг исталган тури сизга мунтазир бўлади ва ҳоказо...

Башорат сизга маъқулми? Хуллас, шоир айтганидек: «Бир куни бир алвон замон бўлади!.

Баҳодир ҲАСАНОВ тайёрлади.

«02» хабар беради

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

● Миробод тумани, «Қўйлиқ — 4» даҳасидаги кўп қаватли уйлардан бирига ҳеч қаерда ишламайдиган Л. Василий маст ҳолда келиб тўполон кўтаради. Аҳвол шу даражага бориб етдики, нокас ўғилароқнинг кайфини кўтаролмасдан оқ сут бериб вояга етказган онасининг ҳаётига чанг сола бошлайди. Л. Василий ҳамшишаси — ҳеч қаерда ишламайдиган Р. Самсонни маст ҳолда урмоқчи бўлганида муштипар она аралашмоқчи бўлганди. Ички ишлар ходимларининг аралашуви натижасида зўравон йигитнинг қилмишларига чек қўйилди. Энди у барча қилмишлари учун жавоб беради.

● Мирзо Улуғбек туманидаги уйлардан бирида меҳмонда ўтирган С. Геннадийнинг ҳам зўравонлиги ўзининг бошига ташвиш орттирди. Геннадий уй эгаси К. Михаил билан тортишиб қолиб унга жисмоний куч ишлатиш йўли билан қаттиқ тан жароҳати етказади. Оқибатда жароҳатланган мезбонни қўшнилар, «тез ёрдам» машинаси чақириб касалхонага жўнатишди. Геннадий эса ички ишлар бўлимига олиб кетилди.

● Шу туманда истиқомат қиладиган 2-ҳунар-техника билим юртида ўқийдиган С. Юрийнинг ҳам афтидан кучи билакларига сиғмай қолганга ўхшайди. 16 ёшли бу йигитча ўз тенгқури ва курсдоши Ж. Антонни ҳе йўқ, бе йўқ роса дўппослайди. Тан жароҳати олган Антон ички ишлар идораларига мурожаат қилганидан кейин зўравоннинг таноби тортиб қўйилди.

● Наманган вилояти, Учқўрғон туманида истиқомат қилувчи А. Шокир Тошкентга келиб ўғирлик билан шуғулланиб юрганлиги ошкор бўлди. Бу йигит Мирзо Улуғбек туманидаги Ўқитувчи кўчасида истиқомат қилувчи фуқаронинг уйига ўғирликка кириб дераза орқали 5 турдаги буюмларни олиб чиқиб кетади. Туман ИИБ жиноят-қидирув бўлими ходимларининг саъй-ҳаракатлари натижасида ўғри ушланиб, ашёвий далиллар билан бўлимга келтирилди.

● Яккасарой туманида жойлашган 5-болалар-ўсмирлар спорт мактабида шуғулланаётган мураббий Ш. Леониднинг кийим ечиш хонасидаги кийимларини ўғирлаб кетишади. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида ушбу кийимларни ўғирлаган икки ўсмир аниқланиб, ашёвий далиллар билан қўлга олиндилар. Улар ҳеч қаерда ишламайдиган ва ўқимайдиган В. Павел ва В. Самвеллар бўлиб чиқишди.

● Андижон вилояти, Қўрғонтепа туманидан келиб чўнтаккесарлик қилиб юрган М. Равшан ҳам қилмишига яраша жазосини олади. У Тошкент Отчопари бозорида Тошкент вилояти, Тошкент туманидан бозорга харид қилгани келган Д. Фотиманинг чўнтагидан 160 сўмни суғуриб олаётганида ички ишлар ходимлари томонидан қўлга олинди.

● Тошкент вилояти, Юқоричирчиқ тумани, Жумабозор қўрғонида истиқомат қилувчи, шу тумандаги 140-мактабнинг 7-синф ўқувчиси М. Ғофур ҳам Тошкент тумани, Навоий номидаги жамоа хўжалигидан келиб «Чорсу» бозорида савдо қилаётган А. Салиманинг 2 минг сўми бор сумкасини ўғирлаб кетаётганида ички ишлар ходимлари томонидан қўлга олинди.

● Чилонзор туманидаги тижорат дўконларидан бирига тунда ўғирликка кириб эшикни бузиш йўли билан 20 минг сўмлик молни ўғирлаб кетишга уринган, илгари ўғирлиги учун қамалиб чиққан Н. Нажмиддин жиноят-қидирув бошқармаси ходимлари томонидан қўлга олинди.

● Ҳамза туманидаги «Қурилишсервис» ғишт заводидан ғишт ўғирлаб кетаётган Н. Комилни тунда ички ишлар хизмати ходимлари қўлга туширишди.

● Ҳамза туманида яшайдиган, ҳеч қаерда ишламайдиган С. Носир куппа-кундузи юрак ютиб ўғирликка қўл уришга журъат этади. У «Ғалабанинг 40 йиллиги» мавзесида истиқомат қилувчи Ш. Раҳимнинг боғчасида турган «Десна» русумли велосипедини ўғирлаб миниб кетади. Бироқ ўзгаларнинг велосипедида узоқ вақт бепул «сайр» этиш унга насиб этмади. Носир ҳозир бу қилмиши учун жавоб бермоқда.

● Чилонзорлик II гуруҳ ногирони Ш. Ольганинг ҳам уйига ўғри тушиб хонадондаги кўзга кўринган барча нарсаларни шипшийдон қилиб кетади. Кўрилган чора-тардбирлар натижасида ўғирликни содир этган, ҳеч қаерда ишламайдиган М. Шомил ушланди.

● Акмал Икромов туманида истиқомат қилувчи С. Сайёранинг уйига уч номаълум киши бостириб кириб уйдаги «ВМЦ-12» русумли видеомагнитофон, «Сони» аудиомагнитофони, 12 та видеокассета, 2 та тилла тақинчоқ, 13 та кийим-кечакни куч ишлатиш йўли билан олиб кетишади. Туман ИИБ ходимлари уч кимсани, яъни босқинчилар — ҳеч қаерда ишламайдиган Л. Сергей, Л. Андрей, Р. Виталийларни қўлга туширишди.

● «Фарҳод» бозорида тунги соат 1 да Самарқанд вилояти, Булунғур тумани, Навоий номидаги жамоа хўжалигидан келган деҳқоннинг 1 қоп картошкасини ўғирлашга уринган Бухоро вилояти, Олот туманидан келиб юридик коллежда ўқиётган Б. Бобомурод қўлга олинди.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЧКИ ИШЛАР БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ МАТБУОТ ГУРУҲИ.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги
ЎЗБЕК ДАВЛАТ ЭСТРАДАСИ

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

27,28,29 декабрь соат 18.00 да, 30 декабрь соат 14, 18.00 да
«ОБИД-А» МИНИАТЮРАЛАР ТЕАТРИ
сизларга
«ДЎСТЛИГИМИЗ УЗИЛМАСИН»
«АРОҚ ЗОВУТ...»
деб номланган
ЯНГИ ЙИЛ БАЙРАМ ТОМОШАСИНИ
НАМОЙИШ ЭТАДИ
Қатнашадилар:
ОБИД АСОМОВ
ТЎХТАМУРОД АЗИЗОВ, БОТИР МУҲАММАДХЎЖАЕВ, СОБИТ АСОМОВ, ЎТКИР МУҲАММАДХЎЖАЕВ.
ТОМОШАМИЗ МЕҲМОНЛАРИ:
Муножат ТЕШАБОЕВА, Болтабой ТОШМАТОВ.
ҚЎШИҚЛАРНИ:
Хуршид ҲАСАНОВ, Тоживой ШУКУРОВ ва «ТОЖ» ГУРУҲИ ижро этади.
16 ёшга тўлмаганлар томошага қўйилмайди.
Чипталар «Халқлар Дўстлиги» саройи кассаларида соат 10 дан сотилади.
Жамоалардан жам бўлиб келиш учун талабномалар қабул қилинади.
Мурожаат учун телефонлар: 45-92-51, 44-56-07.

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР ВА ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ!

ТОШКЕНТ «ОЗИҚ-ОВҚАТ» БИРЛАШМАСИ
анъанага биноан
30 декабрь кундуз соат 12.00 да
НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТР МАЙДОНИДА
умумий овқатланиш маҳсулотларининг
КЎРГАЗМА-САВДОСИНИ ЎТКАЗАДИ
КЎРГАЗМАДА анвойи пишириқлар, қандолат маҳсулотлари, тортлар, миллий ширинликлар, хамир, салатлар, винегрет, пиширилган гўшт, балиқ, парранда, шунингдек масалliқлар тақдим этилади.
СИЗ ЯНГИ ЙИЛ ДАСТУРХОНИНИ БЕЗАЙДИГАН ХОҲЛАГАН НАРСАНГИЗНИ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.
ШАҲАР КЎРГАЗМА-САВДОСИГА МАРҲАМАТ!

ЎЗБЕКИСТОНДА БИРИНЧИ МАРТА
ИСРОИЛДАГИ «ЎЛИК ДЕНГИЗ» КОСМЕТИКАСИ
«ЗЕНИТ» ФИРМА ТЕХНО-САВДО
МАРКАЗИ ГЎЗАЛ АЁЛЛАРИМИЗГА
лосьонлар, шампунлар, кремлар, балзамлар, тозалагичлар, турли хилдаги терилар учун шифобахш маскалар — комбинациялаштирилган маҳсулотларни
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.
Улар «Ўлик денгиз» минералларига табиат экстрактлари — шифобахш ўсимликлар қўшиб тайёрланган.
Шунингдек, Францияда ишлаб чиқарилган («сертификат билан тасдиқланган»)парфюмерия сувини тавсия қилади.
МАНЗИЛИМИЗ: Чехов кўчаси, 10-уй, (метронинг «Ойбек» бекати).
Телефон: 54-26-52.

ТАШКИЛОТ
Халқ истеъмоли моллари, озиқ-овқат маҳсулотларини САҚЛАБ БЕРИШГА ВА СОТИШГА
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Ҳар хил молларни (200 кг.дан 400 тоннагача) сақлашга омборхона учун Қўйлиқ бозори атрофидан майдонни ижарага беради.
САҚЛАШ МУДДАТИ 24 соатдан 2 ойгача.
Ҳақи давлат баҳосидан 30 фоиз арзон.
Молнинг бутун сақланишига кафолат берамиз.
ТЕЛЕФОНЛАР: 63-74-10 (соат 9.00 дан 16.00 гача) 65-38-76, 68-69-32 (кечқурун).

ИШ ҲАҚИНИНГ ХАЛҚ БАНКИ МУАССАСАЛАРИ ОРҚАЛИ ЎТКАЗИЛИШИ — СИЗНИНГ МАНФААТИНГИЗНИ КЎЗЛАШДИР!
Сизнинг хоҳишингиз бўйича иш ҳақи яшаш ёки иш жойингиздаги жумҳуриятнинг ҳар қандай Халқ банки муассасасига Сизнинг жамғарма ҳисобингизга — тўла ёки қисман ўтказилиши мумкин.
ЖАМҒАРМАНГИЗДАН ПУЛ СИЗГА ҚУЛАЙ БЎЛГАН ПАЙТДА ТЎЛА ЁКИ ҚИСМАН БЕРИЛАДИ.
Ўзининг вақтини қадрлайдиганлар учун Ўзбекистон Республикаси Халқ банки
бир маротабалик ёки давомли топшириқ асосида уй, газ, электр энергия, телефон, болалар муассасаларидаги бола тарбияси учун, маиший ва бошқа хизмат учун тўловларни Сизнинг жамғарма ҳисобингиздан пул ўтказиш йўли билан нақд пулсиз ҳисоботни амалга оширади.
Жамғармани нақд пулсиз кўпайтириш — замонавий кишининг иш услубидир!
ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ БАНКИ БОШҚАРМАСИ.

«ҚЎЙЛИҚ АСФАЛЬТ-БЕТОН ЗАВОДИ»
ҲИССАДОРЛИК ЖАМИЯТИГА
ДОИМИЙ ИШГА
МОЛИЯ — ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ БЎЙИЧА
РАИС МУОВИНИ
ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ
Мурожаат учун манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Тол-Ариқ кўчаси, 40.
ТЕЛЕФОНЛАР: 90-31-95 — ҳ. ж. раиси,
98-42-81 — бош муҳандис,
98-62-96 — ходимлар бўлими.
23, 119-автобусларнинг «АБЗ» бекати.

Тошкент оқшоми. Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги. Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10. Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 33-81-42. Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир. Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин. Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690. "Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г-0551 • Босмага бериш вақти 11.30. 1 2 3 4 5 6.